

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia SO Artur Fryc (spr.)
Protokolant:	Sekretarz sądowy Agnieszka Cicha - Pominchuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 maja 2022 r. w Warszawie

sprawy z powództwa D. G., G. B., T. C. (1), P. D. (1) i M. Ż.

przeciwko Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa w W.

o odszkodowanie

z udziałem Związku Zawodowego (...)

na skutek apelacji wniesionej przez powodów

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie

z dnia 16 lutego 2018 roku sygn. akt VIII P 975/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. zasądza od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w W. na rzecz:

a) ***D. G. kwotę 4403,78 zł (cztery tysiące czterysta trzy złote 78/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 października 2017 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania oraz 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a w pozostałym zakresie oddala powództwo;***

b) ***G. B. kwotę 26966,46 zł (dwadzieścia sześć tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt sześć złotych 46/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 października 2017 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania oraz 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;***

c) ***T. C. (1) kwotę 32720,43 zł (trzydzieści dwa tysiące siedemset dwadzieścia złotych 43/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 października 2017 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania oraz 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a w pozostałym zakresie oddala powództwo;***

d) ***P. D. (1) kwotę 27224,00 zł (dwadzieścia siedem tysięcy dwieście dwadzieścia cztery złote 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 października 2017 r. do dnia zapłaty***

tytułem odszkodowania oraz 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

e) M. Ż. kwotę 28346,28 zł (dwadzieścia osiem tysięcy trzysta czterdzieści sześć złotych 28/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 października 2017 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania oraz 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a w pozostałym zakresie oddala powództwo;

2 . nakazuje pobrać od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie tytułem opłaty od pozwu, której powodowie nie mieli obowiązku uiścić kwotę 5987 zł (pięć tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt siedem złotych) w tym:

a) 221 zł (dwieście dwadzieścia jeden złotych) w zakresie powództwa D. G.,

b) 1349 zł (jeden tysiąc trzysta czterdzieści dziewięć złotych) w zakresie powództwa G. B.,

c) 1637 zł (jeden tysiąc sześćset trzydzieści siedem złotych) w zakresie powództwa T. C. (1),

d) 1362 zł (jeden tysiąc trzysta sześćdziesiąt dwa złote) w zakresie powództwa P. D. (1),

e) 1418 zł (jeden tysiąc czterysta osiemnaście złotych) w zakresie powództwa M. Ż.;

II. w pozostałym zakresie oddala apelację;

III. zasądza od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w W. na rzecz D. G., G. B., T. C. (1), P. D. (1) i M. Ż. kwoty po 630 zł (sześćset trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i zażaleniowego przed Sądem Najwyższym, w tym po 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz po 480 zł (czterysta osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.

Sędzia Artur Fryc

UZASADNIENIE

D. G., G. B., T. C. (1), P. D. (1) oraz M. Ż. pozwem z 21 września 2017 r., skierowanym przeciwko Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa Oddziałowi Terenowemu w W., wnieśli o zasądzenie na ich rzecz odpowiednio: 4403,78 zł, 26.966,46 zł, 33.028,35 zł, 27.224,00 zł oraz 28.346,28 zł tytułem odszkodowania wobec niezgodnego z prawem stwierdzenia wygaśnięcia z 31 sierpnia 2017 r. łączących ich z pozwanym stosunków pracy, na zasadzie art. 56 § 1 w zw. z art. 58 i art. 67 k.p. Każdy z powodów domagał się również odsetek od tych kwot liczonych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia od pozwanego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w odpowiedzi na wnioś o oddalenie powództwa w całości, co do każdego z powodów oraz o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

Sąd Rejonowy dla Warszawa-Śródmieścia w Warszawie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 16 lutego 2018 r., sygn. akt VIII P 975/17 oddalił powództwo w całości i zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanego zwrot kosztów procesu.

(wyrok SR – k. 84 a.s.)

Sąd Rejonowy ustalił, iż D. G. była zatrudniona w Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziale Terenowym w W. od 23 listopada 2015 r., na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, na stanowisku (...) w Sekcji (...).

G. B. była zatrudniona w Agencji Nieruchomości Rolnych (poprzednio Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa) (...) w W. od 1 czerwca 1995 r. na podstawie umowy o pracę na czas określony, a od 2 stycznia 1996 r. - na czas nieokreślony, ostatnio na stanowisku (...) w Sekcji (...).

T. C. (1) był zatrudniony w Agencji Nieruchomości Rolnych (poprzednio Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa) Oddziale Terenowym w W. od 2 stycznia 1995 r. na podstawie umowy o pracę na czas określony, a od 1 kwietnia 1995 r. - na czas nieokreślony, ostatnio na stanowisku (...) w Sekcji (...).

P. D. (1) był zatrudniony w Agencji Nieruchomości Rolnych (poprzednio Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa) Oddziale Terenowym w W. od 2 maja 1996 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, ostatnio na stanowisku (...) w Sekcji (...).

M. Ź. był zatrudniony w Agencji Nieruchomości Rolnych (poprzednio Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa) Oddziale Terenowym w W. od 17 maja 1999 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, ostatnio na stanowisku (...) w Sekcji (...).

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa, z 1 września 2017 r. została zniesiona Agencja Nieruchomości Rolnych (art. 45 ustawy), w której prawa i obowiązki wstąpił Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Na mocy art. 49 powołano pełnomocnika, którego celem było zorganizowanie KOWR. m.in. w zakresie zapewnienia kadry pracowniczej, bowiem posiadał on umocowanie do podejmowania czynności związanych z uregulowaniem stosunków pracy z pracownikami ANR. Pełnomocnik był obowiązany do dnia 11 maja 2017 r. zaproponować na piśmie zatrudnienie w KOWR pracownikom zniesionej ANR, po czym pracownicy mieli w przeciągu miesiąca od otrzymania propozycji złożyć oświadczenia o przyjęciu albo odmowie przyjęcia zaproponowanych warunków zatrudnienia (art. 51 ust. 3, 5).

Na skutek powyższego, stosunki pracy pracowników ANR, którzy odmówili przyjęcia nowych warunków, nie złożyli w terminie oświadczenia lub też jeżeli w terminie do 31 maja 2017 r. nie zostało im zaproponowane zatrudnienie na podstawie stosownych przepisów – wygasły z dniem 31 sierpnia 2017 r., natomiast pracownicy, którzy w wyznaczonym terminie złożyli wymagane oświadczenia, stali się z dniem 1 września 2017 r. pracownikami pozwanego KOWR na podstawie powołania (art. 51 ust. 6 i 7).

W dniu 10 maja 2017 r. powodowi P. D. (1) została przedstawiona propozycja zatrudnienia w KOWR na podstawie umowy na czas określony w okresie od 1 września 2017 r. do 28 października 2017 r. na stanowisku głównego specjalisty z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości (...) zł. P. D. (1) odmówił przyjęcia oferowanych mu warunków 31 maja 2017 r. W oświadczeniu powód wskazał, iż ustanie stosunku zatrudnienia nastąpi w związku z nabyciem przez niego z 26 maja 2017 r. prawa do świadczeń emerytalnych.

W dniu 10 maja 2017 r. powódce G. B. została przedstawiona propozycja zatrudnienia w KOWR na podstawie umowy na czas określony w okresie od 1 września 2017 r. do 28 października 2017 r. na stanowisku starszego (...) z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości (...) zł. G. B. odmówiła przyjęcia oferowanych jej warunków 30 maja 2017 r.

W dniu 10 maja 2017 r. powodowi M. Ź. została przedstawiona propozycja zatrudnienia w KOWR na podstawie umowy na czas określony w okresie od 1 września 2017 r. do 28 października 2017 r. na stanowisku głównego specjalisty z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości (...) zł. M. Ź. złożył stosowne oświadczenia do 31 maja 2017 r.

Wobec odmowy przyjęcia przez powodów: G. B. i P. D. (1) zaproponowanych im nowych warunków zatrudnienia, niezłożenia oświadczenia o przyjęciu nowych warunków przez M. Ż. w terminie oraz nieprzedstawienia do 31 maja 2017 r. nowych warunków zatrudnienia powodom: D. G. i T. C. (1), z 31 sierpnia 2017 r. stosunki pracy wszystkich powodów wygasły na podstawie art. 51 ust. 7 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa.

Powyższe okoliczności dotyczące zmian regulacji prawnych obejmujących pozwanego, powodowie uznali za likwidację zakładu pracy skutkującą rozwiązaniem ich stosunków pracy, w konsekwencji czego wnieśli o wypłatę (na podstawie § 15 Regulaminu wynagradzania pracowników ANR, stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr (...) prezesa ANR z dnia 3.09.2007 r. ze zm.) świadczenia odszkodowawczego w wysokości trzykrotności zasadniczego wynagrodzenia miesięcznego.

Pozwany nie zgodził się z argumentacją powodów i odmówił wypłaty żądanych świadczeń, powołując się na przepisy ustawy wprowadzającej ustawę o KOWR oraz regulacje wewnętrzne (Regulamin wynagradzania), z których wynika konieczność rozróżnienia instytucji wygaśnięcia stosunku pracy i rozwiązania stosunku pracy, a zarazem różne konsekwencje w zakresie istnienia przesłanek do wypłaty odszkodowań. W dalszej części pisma pozwany wskazał na brzmienie art. 51 ust. 7 ustawy, który jest przykładem przepisu szczególnego przewidującego wygaśnięcie stosunku pracy i nie można w tym przypadku stosować przepisu § 15 Regulaminu wynagradzania, który dotyczy rozwiązania, a nie wygaśnięcia stosunku pracy, w konsekwencji czego nie ma podstaw do wypłaty odszkodowania.

25 września 2017 r. powódka D. G. wniosła o zapłatę 13 211,34 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 września 2017 r. do dnia zapłaty z tytułu świadczenia odszkodowawczego odpowiadającego trzykrotności wynagrodzenia, na podstawie § 15 ust. 1 i 2 Regulaminu wynagradzania, 3200 zł w związku z zastosowaniem prawidłowego wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2012, 2013, 2014, 2015 i 2016 r. tytułem wynagrodzenia za pracę bezpodstawnie zaniżonego w latach 2015-2017 wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia płatności wynagrodzenia do dnia zapłaty, liczone odrębnie za każdy okres miesięczny. Ponadto powódka domagała się 123 zł wynikających z zastosowania prawidłowego wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2016 r. dla obliczenia odprawy pieniężnej w wysokości dwumiesięcznego wynagrodzenia za pracę na podstawie art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, zamiast zastosowania wskaźnika z 2015 r.

Odpowiadając na wniosek powódki D. G., pozwany powołał się na wyrażone wcześniej stanowisko o niezasadności wypłaty powodce żądanych należności. Nadto pozwany wskazał, iż podstawą do wypłacania wynagrodzeń były porozumienia z zakładową organizacją związkową w sprawie zawieszenia stosowania niektórych przepisów prawa pracy.

Pracownicy, których stosunek pracy wygasł lub został wcześniej rozwiązany za wypowiedzeniem otrzymali stosowną odprawę pieniężną ustaloną na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, o której mowa w art. 51 ust. 9 i 10 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa.

Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto D. G. liczone jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy wynosiło (...) zł, G. B. – (...) zł, T. C. (1) – (...) zł, P. D. (1) – (...) a M. Ż. – (...) zł.

Ustalając stan faktyczny niniejszej sprawy, Sąd Rejonowy oparł się na niekwestionowanych przez żadną ze stron dowodach z załączonych do akt dokumentów oraz akt osobowych powodów.

Sąd Rejonowy oddalił wnioski dowodowe stron o przesłuchanie świadków i stron, z uwagi na możliwość rozstrzygnięcia sprawy już na tym etapie postępowania. Z tego samego powodu Sąd I instancji oddalił wniosek

dowodowy strony powodowej o zobowiązanie pozwanego do złożenia listy pracowników, która została przygotowana na podstawie art. 51 ustawy wprowadzającej przepisy o KOWR w celu wskazania, czy były brane pod uwagę kwalifikacje powodów, bądź, czy dobór pracowników był dowolny i czy były przesłanki tego wyboru, ze względu na prekluzję i uznanie go za nieistotny z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy (protokół k. 81).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest nieuzasadnione.

Sąd I instancji wskazał, że powodowie dochodzili szeregu roszczeń opierając je na przepisach art. 56 § 1 w zw. z art. 58 i art. 67 k.p. w sytuacji, w której ich stosunki pracy zostały wygaszone na mocy art. 51 ust. 7 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz.U. z 2017 r., poz. 624) (dalej pwuKOWR).

Sąd Rejonowy za trafne uznał twierdzenia pozwanego, według których nie doszło do przejścia zakładu pracy na innego pracodawcę w rozumieniu art. 23⁽¹⁾ k.p., a także, że zastosowanie do powodów regulacji pwuKOWR nie naruszyło wymienionych w pozwie przepisów Konstytucji RP i regulacji dyrektywy 2001/23 z dnia 12 marca 2001 r. Sąd I instancji podkreślił, że Agencja Rynku Rolnego oraz zatrudniająca powodów Agencja Nieruchomości Rolnych zostały zniesione, a nie połączone, a utworzona nowa państwowa osoba prawna KOWR z mocy prawa wstąpiła we wszystkie ich prawa i obowiązki, przejmując w określonym w ustawie zakresie mienie agencji, wiarygodności, zobowiązania i pewną część zadań, zatem sposób, w jaki proces sukcesji się odbył miał swoje oparcie w przepisach ustawy pwuKOWR, co wykluczało zastosowanie innych reguł transformacji, w tym w szczególności powoływanej przez powodów art. 23⁽¹⁾ k.p. Ponadto sama specyfika podmiotów, które podlegają zmianom tj. realizujące publiczne, związane z polityką państwa zadania jednostki, nie daje możliwości zastosowania analogii do innych gałęzi prawa. np. spółek handlowych, a oparcie tych zmian w ustawie ma za cel zapewnienie ciągłości realizacji zadań zniesionych podmiotów. Zdaniem Sądu Rejonowego trudno jest także dopatrywać się w powyższych faktach pozorności, gdyż zniesienie agencji nastąpiło z mocy samego prawa, a nie w następstwie dokonania czynności prawnej, zatem podjęcie rzeczowej oceny fikcyjności zdarzenia, jego dokonania z obejściem prawa, czy pozostawania w sprzeczności z nim jawi się jako bezcelowe.

Sąd pierwszej instancji wskazał również, że w sprawie doszło do sytuacji, kiedy przepisy szczególne miały wpływ na trwające stosunki pracy, na stosunki pracy powodów. Istotne zatem z punktu widzenia rozpoznawanej sprawy było brzmienie szeregu przepisów nowej ustawy, których celem było m.in. zorganizowanie nowego podmiotu – Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w zakresie zapewnienia kadry pracowniczej, aby podjęte przez agencje rolne działania były bez zakłóceń kontynuowane. Do podejmowania czynności związanych z uregulowaniem stosunków pracy z pracownikami ANR, na mocy art. 49 powołany został pełnomocnik ds. utworzenia KOWR, który był obowiązany w tym zakresie do zaproponowania na piśmie niektórym pracownikom zniesionej ANR nowych warunków zatrudnienia w KOWR. Zgodnie z art. 51 ust. 3 i 5 pwuKOWR. koniecznym warunkiem zatrudnienia pracownika ANR w KOWR od dnia 1 września 2017 r. było po pierwsze otrzymanie do 31 maja 2017 r. przez pracownika pisemnej propozycji zatrudnienia oraz przyjęcie tejże propozycji w ustawowym, miesięcznym terminie. Sąd Rejonowy wskazał, że trzech powodów takie propozycje otrzymało, przy czym dwoje z nich odmówiło przyjęcia, a jeden nie zajął stanowiska we wskazanym terminie. Zdaniem Sądu Rejonowego jako że intencją ustawodawcy była szeroko rozumiana racjonalizacja gospodarowania pozostającymi w dyspozycji zasobami kadrowymi i koncentracja zakresów zadań, oczywista była konieczność zweryfikowania przez pozwanego ilości zatrudnionych w agencjach pracowników, skutkiem czego było wygaszanie stosunków pracy z ich częścią.

Sąd Rejonowy nie podzielił stanowiska powodów w zakresie braku zgodności działań pozwanego pracodawcy z prawem, bowiem to właśnie w oparciu o obowiązujące przepisy przebiegał proces zmian, którego byli oni częścią.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji zasadniczym błędem powodów było wadliwe uznanie, że w związku z wejściem w życie nowych przepisów nastąpiło zwykle rozwiązanie łączących powodów z pozwanym stosunków pracy, a nie ich wygaszenie. Czyniąc zatem takie założenie, powodowie oparli pozew o żądania uznania za niezgodne z prawem stwierdzenie wygaśnięcia z 31 sierpnia 2017 r. stosunków pracy i domagali się odszkodowań na podstawie przepisów Kodeksu pracy, jak przy instytucji rozwiązania stosunków pracy, podczas, gdy ustanie stosunków pracy podlegało

w tak skonstruowanym stanie faktycznym sprawy przepisom ustawy szczególnej względem regulacji kodeksowych, zatem przepisom mającym pierwszeństwo, w konsekwencji czego ogólne, wywodzone na kanwie Kodeksu pracy zasady zostały w tym konkretnym przypadku zmienione na skutek konieczności zastosowania w odpowiednim zakresie przepisów szczególnych. Stąd też Sąd Rejonowy uznał za niezasadne roszczenia powodów oparte o Kodeks pracy w sytuacji wykreowanej przez przepisy szczególne, które to regulowały sposób ustania stosunków pracy i nie przewidywały możliwości wystąpienia przez pracowników o rekompensatę w postaci odszkodowania w sytuacji, w której się w związku ze zmianami znaleźli.

Sąd Rejonowy za niewłaściwe uznał oparcie przez powodów roszczeń o zasady współzycia społecznego, czyli standardów etyczno-moralnych uznawanych w społeczeństwie w ramach dominującego w nim systemu wartości, bowiem tak skonstruowany stan faktyczny sprawy nie wskazywał na to, aby działania któregokolwiek z uczestników niniejszego postępowania były sprzeczne z powoływanymi zasadami.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. stosownie do ostatecznego wyniku procesu zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

(uzasadnienie wyroku SR – k. 90-96v a.s.)

Powodowie w apelacji zaskarżyli wyrok w całości, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, których to naruszenie miało wpływ na treść wyroku, tj.:

1) **art. 233 § 1 k.p.c.** poprzez błąd w ustaleniach faktycznych, że powodowie dochodzili pozewm świadczenia odszkodowawczego w wysokości trzykrotności zasadniczego wynagrodzenia miesięcznego na podstawie § 15 Regulaminu wynagradzania pracowników Agencji Nieruchomości Rolnych (dalej: ANR), stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr (...) Prezesa ANR z 3 września 2007 r., podczas gdy powodowie dochodzili odszkodowania za niezgodne z prawem zastosowanie przepisów, prowadzące do wygaśnięcia stosunków pracy, w wysokości odpowiednio wynagrodzenia za trzy miesiące lub jeden miesiąc, stosownie do stażu pracy, wskutek czego Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy,

2) **art. 233 § 1 k.p.c.** poprzez błędne ustalenie, że powodowie dochodzili pozewm szeregu roszczeń, podczas gdy każdy z powodów dochodził tylko jednego roszczenia, co bezwzględnie wskazuje, że Sąd Rejonowy sporządzając uzasadnienie oparł się na uzasadnieniu sprawy o zupełnie odmiennym stanie faktycznym i nie był w stanie rozpoznać istoty sprawy,

3) **art. 233 § 1 k.p.c.** poprzez wyciągnięcie wniosków i sformułowanie ustaleń faktycznych, że Sąd nie ma możliwości ani powinności badania w niniejszej sprawie kryteriów i wyniku oceny kwalifikacji powodów do pracy od 1 września 2017 r. w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (dalej KOWR), podczas gdy ustawa nakazywała dokonanie oceny kwalifikacji powodów do dalszej pracy a zaniechanie tego obowiązku przez Pełnomocnika ds. utworzenia KOWR (dalej Pełnomocnik) stanowi naruszenie ustawy skutkujące uznaniem powództw za uzasadnione,

4) **art. 207 § 6 k.p.c.** poprzez stwierdzenie prekluzji dowodowej w zakresie żądania zobowiązania pozwanego do złożenia listy (wykazu) pracowników, która została przygotowana na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o KOWR (dalej pwuKOWR), podczas gdy wniosek dowodowy tej treści został złożony już w pozwie w pkt 5 lit. f), co skutkowało bezpodstawnym oddaleniem tego i innych wniosków dowodowych oraz brakiem rozpoznania istoty sprawy,

5) **art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c.** poprzez oddalenie wniosku dowodowego o zobowiązanie strony pozwanej do przedstawienia wykazu pracowników AIMR Oddział Terenowy w W. (obejmującego dane powodów) sporządzonego na podstawie art. 51 ust. 1 pwuKOWR, wskutek czego nie ustalono okoliczności istotnych dla

rozstrzygnięcia sprawy w zakresie rezultatu oceny pracy powodów, a tym samym ich przydatności do pracy w KOWR, co uniemożliwia dokonanie podstawowych ustaleń faktycznych w sprawie,

6) **art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c.** poprzez oddalenie wniosków dowodowych o zobowiązanie strony pozwanej do wskazania kryteriów oceny przydatności powodów na zajmowanych stanowiskach pracy oraz kryteriów kontynuacji zatrudnienia w KOWR, co uniemożliwiło ustalenie przez Sąd, czy w stosunku do dwóch powodów zastosowano obiektywne kryteria negatywnej kwalifikacji do zatrudnienia lub w stosunku do trzech powodów kwalifikacji do zatrudnienia za niższą kwotą wynagrodzenia i na czas określony, pomimo pozostawania w wieku ochrony przedemerytalnej,

7) **art. 229 k.p.c. i 230 k.p.c.** poprzez stwierdzenie, że zaistniały w sprawie stan faktyczny był niesporny i strony nie wyrażały sprzecznych stanowisk odnośnie okoliczności dotyczących zakończenia współpracy z pozwanym, podczas gdy Sąd oddalił wszystkie wnioski dowodowe powodów zmierzające do ustalenia stanu faktycznego sprawy, na podstawie którego można rozpoznać istotę sprawy,

8) **art. 328 § 2 k.p.c.** poprzez sporządzenie uzasadnienia w sposób uniemożliwiający ustalenie, na jakiej podstawie Sąd poczynił ustalenia faktyczne, w sposób chaotyczny i odwołujący się do stanu faktycznego jak i podstawy materialnej żądań innych powództw, innych pracowników ANR, rozpoznawanych przed tym samym Sądem Rejonowym, co uniemożliwia kontrolę wyroku przez Sąd drugiej instancji w zakresie zidentyfikowania przedmiotu sprawy i podstawy zastosowanego prawa materialnego,

9) **art. 98 k.p.c.** poprzez zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz strony powodowej.

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1) **art. 67 k.p. w zw. z art. 56 § 1 i 2 k.p.** poprzez brak zastosowania, podczas gdy Sąd pracy może dokonać oceny czynności pracodawcy dotyczących niezaproponowania pracownikowi warunków pracy i płacy na dalszy okres w kontekście zasad współżycia społecznego,

2) **art. 67 k.p. w zw. z art. 56 § 1 i 2 k.p.** poprzez nieprawidłową wykładnię i brak zastosowania skutkujący błędnym ustaleniem, iż powództwo o odszkodowanie w przypadku wygaśnięcia stosunku pracy nie przysługuje, podczas gdy Kodeks pracy nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów oddziału 6 k.p. dotyczących uprawnień pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia,

3) **art. 67 k.p. w zw. z art. 56 § 1 i 2 k.p. w zw. z art. 51 ust. 1-7 pwuKOWR** poprzez brak zastosowania, skutkujący błędnym ustaleniem, iż odpowiednie stosowanie przepisów zapewniających pracownikowi prawo do odszkodowania „w razie rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie, nie dotyczy trybu wygaszenia stosunku pracy powodów, pomimo jednoczesnego ustalenia, iż tylko ok. 30% pracowników ANR nie otrzymało propozycji zatrudnienia w KOWR z 1 września 2017 r., a tym samym odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących trybu kwalifikowania (naboru) do zatrudnienia przez Pełnomocnika, który przeprowadzając nabór miał obowiązek uwzględniać kwalifikacje dotychczas zatrudnionych, wymagało zbadania przez Sąd podstaw negatywnej oceny przydatności do pracy powodów w KOWR lub przyczyn złożenia propozycji zatrudnienia tylko na okres kilku miesięcy na czas nieokreślony za znacznie niższe wynagrodzenie,

4) **art. 60 k.c. w zw. z art. 67 k.p. w zw. z art. 56 § 1 i 2 k.p. w zw. z art. 51 ust. 7 pwuKOWR** poprzez uznanie, że wygaśnięcie stosunku pracy z mocy prawa nie pozwala na badanie podstawy faktycznej braku zaproponowania zatrudnienia lub niekorzystnej zmiany warunków zatrudnienia prowadzących do wygaśnięcia stosunku pracy, podczas gdy procedura prowadząca do zakończenia stosunku pracy była uzależniona jedynie od oświadczenia woli Pełnomocnika, działającego w zakresie stosunków pracy na rzecz pracodawcy, co winno prowadzić do wniosku, że pracownik miał prawo do skutecznego zaskarżenia indywidualnych decyzji, jako że zachowuje je zawsze tam, gdzie miały miejsce indywidualne rozstrzygnięcia,

5) **art. 49 ust. 1 pwuKOWR w zw. z § 4 ust. 1 Zarządzenia nr 10 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 marca 2017 r.** w sprawie powołania Pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (Dz. Urzędowy MRiRW z dnia 27.03.2017, poz. 3) poprzez brak zastosowania, skutkujący brakiem poczynienia ustaleń, iż realizując zadania z zakresu prawa pracy w stosunku do pracowników ANR Pełnomocnik w szczególności „uwzględni kwalifikacje pracowników przydatne do pracy w Krajowym Ośrodku”, co skutkowało zaniechaniem poczynienia w tym kierunku jakichkolwiek ustaleń,

6) **art. 93 ust. 1 Konstytucji RP z 1997 r.** poprzez brak zastosowania, co skutkuje uznaniem przez Sąd za zgodne z przepisami prawa pracy regulowanie stosunków cywilnoprawnych z zakresu umowy o pracę pomiędzy ANR a powodami przez osobę powołaną Zarządzeniem nr 10 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie powołania Pełnomocnika ds. utworzenia KOWR (Dz. Urzędowy MRiRW z dnia 27.03.2017, poz. 3), pomimo że zarządzenia jako akty wewnętrzne obowiązują tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu te akty, a ANR nigdy nie była jednostką podległą Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, co wskazuje, że niezależnie od wszystkich innych zarzutów apelacji, już tylko z tej przyczyny osoba regulująca stosunek pracy powodów nie miała do tego prawidłowego umocowania.

W związku z powyższymi zarzutami strona powodowa wniosła o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania, ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództw w całości.

(apelacja powodów – k. 101-122 a.s.)

Strona pozwana w odpowiedziach na apelacje wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

(odpowiedź na apelacje – k. 137-148 a.s.)

Po stronie powoda T. C. (1) do postępowania w niniejszej sprawie z jego powództwa przystąpił Związek Zawodowy (...) popierając apelację i przyłączając się do stanowiska powoda T. C. (1).

(pismo związku zawodowego – k. 156-168 a.s.)

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy wyrokiem z dnia 11 października 2018 r., sygn. akt XXI Pa 252/18, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

(wyrok SO z 11.10.2018 r. – k. 223 a.s.)

W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ powodowie sformułowali roszczenia odszkodowawcze na podstawie art. 56 § 1 w zw. z art. 58 i w zw. z art. 67 k.p. przeciwko pozwanemu Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa Oddziałowi Terenowemu, który 1 września 2017 r. z mocy prawa wstąpił w ogół praw i obowiązków Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego. W ten sposób pozwany Ośrodek przejął też całość mienia Agencji i stał się pracodawcą w stosunku do większości dotychczasowych pracowników Agencji. Zadania Ośrodka związane z przejętym majątkiem z zakresu gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa określone w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa, powielają zadania, które wcześniej wykonywała w odniesieniu do tego mienia Agencja i regulował uchylony przez art. 8 pkt 5 ustawy – przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa – art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Oznaczało to, że pozwany Ośrodek kontynuuje dotychczasową działalność przejętej Agencji w pełnym zakresie, a poza zmianą nazwy i połączeniem zadań dwóch Agencji będących państwowymi osobami prawnymi w zadania jednej państwowej osoby prawnej, nie doszło do przekazania zadań Agencji choćby w części na rzecz jakiegokolwiek innego podmiotu.

Pomimo posłużenia się pojęciem „zniesienia”, w istocie rzeczy doszło na podstawie art. 23⁽¹⁾ k.p. do

przejścia zakładu pracy Agencji Nieruchomości Rolnych na pozwanego pracodawcę, tj. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa .

W tym zakresie Sąd pierwszej instancji uchylił się od poczynienia stosownych ustaleń faktycznych, pomimo że powodowie zgłosili dowody na okoliczność transferu zadań, majątku i pracowników pomiędzy zniesioną Agencją Nieruchomości Rolnych a Krajowym Ośrodkiem (...), przy braku posiadania przez pozwanego przed dniem transferu własnych zasobów kadrowych. W tym zakresie Sąd ten ocenił, że w okolicznościach faktycznych sprawy nie ma zastosowania art. 1 ust. 1 lit. C dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejścia przedsiębiorstw, zakładów, części przedsiębiorstw lub zakładów i zachowującego tożsamość prawną po przejściu, bo dyrektywa ta znajduje zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorstw prywatnych i publicznych prowadzących działalność gospodarczą. Tymczasem przepisy krajowe wyłączające taką ochronę mogą być sprzeczne z bezpośrednio skutecznym przepisem tej dyrektywy unijnej. Ponadto taka ocena została dokonana bez ustalenia, czy pozwany Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa może być uznany za przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą w kontekście wyłączenia z zakresu stosowania dyrektywy unijnej przypadków reorganizacji organów administracji publicznej lub przeniesienia funkcji administracyjnych pomiędzy takimi organami.

Według Sądu Okręgowego, bez ustalenia powyższych kwestii nie jest możliwe orzekanie o zgłoszonych przez powodów roszczeniach odszkodowawczych. Dlatego przy ponownym rozpoznaniu sprawy rzeczą Sądu pierwszej instancji będzie ustalenie i ocena, czy pozwany Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa może być uznany za przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą w rozumieniu dyrektywy 2001/23/WE, a także ustalenie, czy Agencja Nieruchomości Rolnych została faktycznie zniesiona lub przekształcona, czy też jej dotychczasowa działalność jest nadal w pełnym zakresie kontynuowana pod inną nazwą w okolicznościach przejścia zakładu pracy na innego pracodawcę w rozumieniu art. 23⁽¹⁾ k.p. Dopiero po ustaleniu tych okoliczności Sąd ten będzie mógł rozstrzygnąć, czy są podstawy do uwzględnienia zgłoszonych przez powodów roszczeń odszkodowawczych.

(uzasadnienie wyroku SO, sygn. akt XXI Pa 252/18 – k. 229-236 a.s.)

Pozwany wniósł zażalenie na wyrok Sądu Okręgowego wnosząc o jego uchylenie z pozostawieniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.

(zażalenie pozwanego – k. 240-258 a.s.)

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt II PZ 2/19, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie, sygn. akt XXI Pa 252/18, i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Warszawie do rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.

W treści uzasadnienia ww. wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że zażalenie jest usprawiedliwione, ponieważ Sąd drugiej instancji bezpodstawnie i błędnie uznał, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, podczas gdy Sąd ten orzekł merytorycznie oddalając roszczenia powodów po dokonaniu oceny prawnej, że w spornych sprawach nie ma zastosowania dyrektywa unijna 2001/23/WE. Taka ocena należy do sporu o wykładnię przepisów prawa unijnego, przeto poddaje się merytorycznej weryfikacji apelacyjnej Sądu drugiej instancji. Natomiast, jeżeli Sąd drugiej instancji ocenia, że do zweryfikowania zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji konieczne jest dokonanie ustaleń „na okoliczność transferu zadań, majątku i pracowników pomiędzy zniesioną Agencją Nieruchomości Rolnych a Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa”, to na podstawie art. 382 k.p.c. powinien we własnym zakresie uzupełnić potencjalnie potrzebne mu ustalenia dla zweryfikowania zasadności zastosowania przepisów unijnej dyrektywy transferowej przy ocenie spornych roszczeń odszkodowawczych, mając na uwadze, że niektórzy powodowie odmówili przyjęcia zaproponowanych im nowych warunków zatrudnienia, a pozostali, którzy nie otrzymali takich propozycji lub w ogóle nie odnieśli się do nich, zagwarantowano konkretne uprawnienia z tytułu wygasłych stosunków pracy z upływem okresów równych okresom wypowiedzenia.

Przede wszystkim i skoro w przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji negatywnie osądził roszczenia powodów orzekając co do istoty sprawy, to Sąd drugiej instancji bezpodstawnie i błędnie uznał, że nie doszło do merytorycznego rozpoznania istoty sporów ze względu na brak dalszych ustaleń, które i tak w żadnym razie nie wymagały przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w rozumieniu art. 386 § 4 in fine k.p.c. Oznacza to, że Sąd drugiej instancji powinien we własnym zakresie dokonać oceny zastosowania przepisów unijnej dyrektywy transferowej przy negatywnym osądzie spornych roszczeń przez Sąd pierwszej instancji, który oddalając powództwa rozpoznał istotę sprawy na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa, bez uchylania zaskarżonego wyroku w trybie art. 386 § 4 k.p.c., który nie dopuszcza takiej procesowej możliwości z powodu niezastosowania przepisów prawa unijnego, które potencjalnie mogły lub powinny być podstawą wyroku Sądu pierwszej instancji. Także dodatkowych ustaleń faktycznych Sąd drugiej instancji powinien dokonać samodzielnie na podstawie art. 382 k.p.c., jeżeli dostrzega potrzebę ich weryfikacji na gruncie unijnej dyrektywy transferowej. Wszystko to łącznie nie uprawniało Sądu drugiej instancji ani nie uzasadniało „spychotechnicznego” uchylecia zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania w okolicznościach, których nie regulują dyspozycje art. 386 § 4 k.p.c..

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ k.p.c., pozostawiając Sądowi drugiej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie apelacyjne.

(postanowienie SN wraz z uzasadnieniem – k. 285-291 a.s.)

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 10 marca 2020 r., sygn. akt XXI Pa 240/19, Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 16 lutego 2018 roku, sygn. akt VIII P 975/17 i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy – Śródmieścia VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu w instancji odwoławczej.

(wyrok SO sygn. akt XXI Pa 240/19 – k. 351 a.s.)

Sąd Okręgowy uznał, że apelacja powodów jest uzasadniona i doprowadziła do uchylecia zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. W ocenie Sądu Okręgowego nie ulegało wątpliwości, że nie została w sprawie rozpoznana jej istota, a tym samym spełnione zostały przesłanki do wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego określone w art. 386 § 4 k.p.c., zgodnie z którym poza wypadkami określonymi w § 2 i § 3 sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania istoty sprawy albo, gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Odnosząc się do kwestii nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy, Sąd Okręgowy wskazał, że kodeks postępowania cywilnego posługuje się pojęciem „istota sprawy” w wielu miejscach i w różnych kontekstach normatywnych. Niemniej jednak ilekroć ustawodawca odwołuje się do pojęcia „istota sprawy” zawsze nawiązuje do jej meritum, a więc do tych czynników postępowania, które warunkują orzeczenia o istocie żądań i twierdzeń stron. Przeważnie ustawodawca czyni to zresztą w celu odróżnienia zagadnień merytorycznych od kwestii czysto procesowych (formalnych, incydentalnych, wypadkowych), co ma, oczywiście doniosłe znaczenie zarówno dla samej regulacji, jak i dla toku postępowania (jego skutków, doboru środków zaskarżenia, itd.). Używając pojęcia „istota sprawy” w art. 386 § 4 k.p.c., ustawodawca pozostaje konsekwentny, gdyż tu także chodzi o materialny aspekt sporu. Rzecz jednak w tym, że w unormowaniu tym ustawodawca łączy to pojęcie, czego nie czyni w innych miejscach, z pojęciem „rozpoznanie”. (...) zaś, to mówiąc najogólniej rozważenie oraz ocena poddanych przez strony pod osąd żądań i twierdzeń, a w konsekwencji załatwienie sprawy w sposób merytoryczny lub formalny, w zależności od okoliczności i procesowych uwarunkowań konkretnej sprawy. W tej sytuacji nie może budzić wątpliwości, iż

„rozpoznanie istoty sprawy” jest pojęciem węższym niż rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy w ogóle, jak też, że nie może być utożsamiane ani kojarzone z rozpoznaniem tylko kwestii formalnoprawnych. Mianowicie może ono oznaczać wyłącznie zbadanie materialnej (istotnej) podstawy żądania pozwu oraz, ewentualnie, merytorycznych zarzutów pozwanego. Zatem, a contrario, nierozpoznanie istoty sprawy to zaniechanie przez sąd tego właśnie badania (wyrok SN z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22). Stąd też do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie Sąd I instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, np. bezpodstawnie przyjmując, iż istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (np.: wyrok SN z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003/3/36, wyrok SN z 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22, postanowienie SN z 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, LEX nr 496453).

Odnosząc powyższe rozważania na realia niniejszej sprawy Sąd Okręgowy przypomniał, że powodowie wystąpili w sprawie z roszczeniami o zasądzenie od pozwanego odszkodowań wobec niezgodnego z prawem stwierdzenia wygaśnięcia z dniem 31 sierpnia 2017 r. łączących ich z pozwanym stosunków pracy, na zasadzie art. 56 § 1 w zw. z art. 58 i art. 67 k.p. Powodowie wskazywali, że Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) powstał 1 września 2017 r. na mocy ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz.U. z 2017 r. poz. 623 – dalej jako „KOWRU”). W tym terminie przestały istnieć dwie agencje rolne: Agencja Rynku Rolnego i Agencja Nieruchomości Rolnych, których zadania przejął w znacznej części KOWR. W związku z reorganizacją, minister właściwy do spraw rozwoju wsi powołał Pełnomocnika do spraw utworzenia KOWR. Prezes Agencji Rynku Rolnego oraz Prezes Agencji Nieruchomości Rolnych zostali zobowiązani do przekazania Pełnomocnikowi imiennych wykazów pracowników wraz z podaniem stanowisk pracy, warunków zatrudnienia oraz posiadanych kwalifikacji i stażu pracy, według stanu na dzień przekazania. Pełnomocnik w terminie do dnia 31 maja 2017 r. proponował na piśmie zatrudnienie w KOWR, określając warunki pracy i płacy, w tym miejsce zatrudnienia, wybranym pracownikom obu Agencji. Brak takiej propozycji, względnie jej nieprzyjęcie, skutkowało wygaśnięciem stosunku pracy z dniem 31 sierpnia 2017 r. W przypadku powodów: D. G. i T. P. nie przedstawił im nowych warunków zatrudnienia, z kolei powodom: G. B., P. D. (1) i M. Ż. przedstawiono nowe warunki zatrudnienia, z tym że G. B. odmówiła ich przyjęcia, P. D. (1) odmówił ich przyjęcia i wskazał, że ustanie stosunku zatrudnienia nastąpi w związku z nabyciem przez niego z dniem 26 maja 2017 r. prawa do świadczeń emerytalnych, a M. Ż. nie złożył oświadczenia o przyjęciu nowych warunków w terminie.

Sąd Rejonowy uznał powództwa za niezasadne, wskazując, że błędem powodów było wadliwe uznanie, że w okolicznościach niniejszej sprawy – w związku z wejściem w życie nowych przepisów – nastąpiło zwykle rozwiązanie łączących powodów z pozwanym stosunków pracy, a nie ich wygaszenie. Czyniąc zatem takie założenie, powodowie oparli pozew o żądania uznania za niezgodne z prawem stwierdzenie wygaśnięcia z dniem 31 sierpnia 2017 r. stosunków pracy i domagali się odszkodowań na podstawie przepisów Kodeksu pracy, jak przy instytucji rozwiązania stosunków pracy, podczas, gdy ustanie stosunków pracy podlegało w tak skonstruowanym stanie faktycznym sprawy przepisom ustawy szczególnej względem regulacji kodeksowych, zatem przepisom mającym pierwszeństwo, w konsekwencji czego ogólne, wywodzone na kanwie Kodeksu pracy zasady zostały w tym konkretnym przypadku zmienione na skutek konieczności zastosowania w odpowiednim zakresie przepisów szczególnych. Stąd też Sąd Rejonowy uznał za niezasadne roszczenia powodów oparte na Kodeksie pracy w sytuacji wykreowanej przez przepisy szczególne, które to w niniejszej sprawie regulowały sposób ustania stosunków pracy i nie przewidywały możliwości wystąpienia przez pracowników o rekompensatę w postaci odszkodowania w sytuacji, w której się w związku ze zmianami znaleźli.

Zdaniem Sądu Okręgowego, powyższe stanowisko Sądu Rejonowego jest jednak niezasadne. Na krytykę w ocenie ww. Sądu zasługiwał pogląd Sądu Rejonowego, że ustawa przepisów wprowadzająca ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (dalej: ustawa wprowadzająca), regulowała z pierwszeństwem przed regulacjami kodeksowymi sposób ustania stosunków pracy i nie przewidywała możliwości wystąpienia przez pracowników o rekompensatę w postaci odszkodowania w sytuacji, w której znaleźli się powodowie, co za tym idzie z tej przyczyny roszczenia powodów były bezpodstawne.

Oceniając ww. stanowisko Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na dwa wyroki Sądu Najwyższego: z 10 grudnia 2019 r. (II PK 129/18, Legalis) i z 26 września 2019 r. (III PK 126/18, Legalis), w których Sąd Najwyższy w analogicznych do sytuacji powodów stanach faktycznych uznał, że w świetle wykładni art. 67 k.p. w zw. z art. 51 ust. 7 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz.U. z 2017 r. poz. 624), pracownik, któremu nie zaproponowano zatrudnienia, ma prawo dochodzić przed sądem odszkodowania za niezgodne z prawem wygaśnięcie stosunku pracy oraz, iż pracownikowi przysługuje droga sądowa także w przypadkach „pozakodeksowego” wygaśnięcia umowy o pracę. Dotyczy to również wygaśnięcia stosunku pracy ustanowionego przez ustawodawcę przy likwidowaniu różnego rodzaju podmiotów, w tym agencji rolnych.

W ocenie Sądu Okręgowego „wygaśnięcie” którym ustawodawca posłużył się w ustawie wprowadzającej jest zatem pozorne i stanowi w istocie rozwiązanie umowy o pracę. Sąd Okręgowy wskazał, że powodowie byli uprawnieni, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, do wystąpienia z roszczeniem o odszkodowanie w związku z wygaśnięciem umów o pracę. Zatem też Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż oddalił powództwo tylko z powodu tego, że w jego ocenie ustawa wprowadzająca nie dawała pracownikom, których stosunki pracy zostały „wygaszone”, uprawnienia do żądania odszkodowania. W przedmiotowej sprawie dwóm powodom – D. G. i T. C. (1) - niezaproprowano w ogóle zatrudnienia w KOWR. z kolei trzem powodom – G. B., P. D. (1) i M. Ż. – taka propozycja została złożona, w związku z czym wobec tych dwóch grup należało dokonać osobnych ustaleń i oceny zachowania pozwanego.

Jak dalej wyjaśnił Sąd Okręgowy, z ustawy wprowadzającej wynika, że decyzja o losie umowy o pracę powodów została powierzona pełnomocnikowi ds. utworzenia KOWR (art. 51 ust. 3 w zw. z art. 49 ust. 1). D. G. i T. C. (1) nie zaproponowano nowych warunków zatrudnienia. Tym samym powinnością Sądu było zastosowanie mechanizmu zapobiegającego nadmiernej uznaniowości pracodawcy przy dokonywaniu rozwiązań stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników. Wśród ogólnych wytycznych sformułowanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego, odwołując się do przedmiotowej sprawy, Sąd Okręgowy uznał, że w oświadczeniu Pełnomocnika (zastępującego pracodawcę) o „wygaśnięciu” umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony z powodu zmian organizacyjnych, powodujących zmniejszenie zatrudnienia, powinna być wskazana także przyczyna wyboru pracownika do zwolnienia z pracy (kryteria doboru), gdy dotyczy tylko części spośród większej liczby takich samych lub podobnych stanowisk pracy, chyba że jest oczywista lub znana pracownikowi, co wpływa też na ocenę postulatu konkretności przyczyny rozwiązania stosunku pracy.

Z kolei Pełnomocnik powodom: G. B., P. D. (1) i M. Ż. przedstawił nowe warunki zatrudnienia, z tym że G. B. odmówiła ich przyjęcia, P. D. (1) odmówił ich przyjęcia i wskazał, że ustanie stosunku zatrudnienia nastąpi w związku z nabyciem przez niego z dniem 26 maja 2017 r. prawa do świadczeń emerytalnych, a M. Ż. nie złożył oświadczenia o przyjęciu nowych warunków w terminie. Niemniej w sprawie nie przeprowadzono ustaleń niezbędnych do prawidłowej oceny prawnej powodów. Z ustaleń Sądu Rejonowego nie wynika bynajmniej, dlaczego G. B., P. D. (1) i M. Ż. nie przyjęli propozycji pozwanego i jakie miało to implikacje prawne, a już to uchybienie może uzasadniać konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Co więcej, Sąd Rejonowy nie ocenił, jakie znaczenie dla wyniku niniejszego postępowania ma oświadczenie P. D. (1), który odmówił przyjęcia nowych warunków pracy i wskazał, że ustanie stosunku zatrudnienia nastąpi w związku z nabyciem przez niego prawa do świadczeń emerytalnych.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowi polecił Sądowi pierwszej instancji, po pierwsze, w oparciu o inicjatywę procesową stron, ustalić czy w Agencji Nieruchomości Rolnych istniały analogiczne stanowiska pracy jakie zajmowali D. G. i T. C. (1), czy wszystkim innym pracownikom zajmującym analogiczne stanowiska również wygaszono stosunki pracy, a następnie jeśli nie, to czy istniały kryteria doboru do dalszego zatrudnienia KOWR, o których powodowie mieli wiedzę. Z kolei odnośnie do pozostałych powodów Sąd Rejonowy powinien ustalić, dlaczego nie przyjęli oni propozycji kontynuacji zatrudnienia i jakie miało to skutki dla sprawy, a dodatkowo w przypadku P. D. (1), czy jego oświadczenie o zamiarze skorzystania z uprawnień emerytalnych miało wpływ na zasadność jego roszczenia. W ocenie Sądu drugiej instancji tylko takie ustalenia i ocena zawarte w uzasadnieniu wyroku będą mogły

stanowiąc podstawę do ewentualnego przeprowadzenia instancyjnej kontroli zasadności i prawidłowości orzeczenia. Dopiero bowiem spełnienie tego wymogu poprzez usunięcie wad wywołujących nierozpoznanie istoty sprawy stworzy gwarancje obiektywnego rozpoznania sporu i da możliwość obrony stanowisk stron.

Mając na uwadze całość rozważań, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Śródmieście w Warszawie, VIII Wydział pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

(uzasadnienie wyroku SO, sygn. akt XXI Pa 240/19 – k. 358-367 a.s.)

Zażalenie na powyższe postanowienie złożyła strona pozwana wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i pozostawienie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie, jak również o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

W zażaleniu pozwany zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

- art. 386 § 4 „samodzielnie” oraz w powiązaniu z art. 386 § 6 oraz art. 316 § 1 k.p.c., a „wynikowo” art. 385 k.p.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że w sprawie nie rozpoznano istoty sprawy oraz, iż wymaga ona przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości na podstawie ustaleń nie mających związku z podstawami faktycznymi powództwa,

- art. 378 § 1 w związku z art. 380 „samodzielnie” oraz w związku z art. 162 i art. 382 k.p.c. przez błędne zastosowanie polegające na całkowitym pominięciu istnienia tych przepisów, co doprowadziło do oceny, że istnieje konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy, podczas gdy w istocie zakres ten został przez Sąd Okręgowy wykreowany na podstawie ocen wyrażonych w judykatach Sądu Najwyższego – z 26 września 2019 r. (III PK 126/18) oraz 10 grudnia 2019 r. (II PK 129/18), co doprowadziło w konsekwencji do naruszenia art. 386 § 4 i 6 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c., przez zapewnienie stronie powodowej możliwości rozpoczęcia procesu od początku, w oparciu o podstawę faktyczną sformułowaną nie w pozwie, a w wyroku Sądu drugiej instancji, a także art. 162 i 380 k.p.c., przez zaniechanie egzekwowania instrumentów ochrony dyspozycyjności i kontradiktoryjności w postępowaniu cywilnym,

- art. 378 § 1, art. 381, art. 227, art. 217 § 1-3, art. 207 § 6, art. 231, art. 232 i art. 391 § 1 w związku z art. 316 § 1 k.p.c. przez błędną wykładnię „z orzeczeniem wkraczającym w dyspozycję tych przepisów bez stosownego zarzutu i wniosku, wbrew uchwale Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r. w sprawie III CZP 49/07”.

(zażalenie pozwanego – k. 374-378 a.s.)

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2021 r. Sąd Najwyższy, sygn. akt II PZ 14/20, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 marca 2020 r., sygn. akt XXI Pa 240/19 i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie oraz orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, iż zażalenie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż biorąc pod uwagę dotychczasowy stan sprawy, zaskarżone orzeczenie sprawiło, że sprawa bez uzasadnionej potrzeby nadal nie została rozpoznana merytorycznie w sposób prawomocny. Analiza zarzutów zażalenia prowadzi do wniosku, że nawiązują one w istotny sposób do zarzutów zażalenia rozpatrzonych przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 6 marca 2020 r. w sprawie II PZ 2/19. Co więcej, zażalenie stawia zaskarżonemu wyrokowi Sądu Okręgowemu w Warszawie dodatkowe, uzasadnione zarzuty, biorąc pod uwagę obecny stan sprawy. W sprawie nie nastąpił postęp w kierunku jej merytorycznego rozpatrzenia w instancji odwoławczej. Aktualna pozostaje argumentacja Sądu Najwyższego zaprezentowana w powołanym wyżej postanowieniu kasacyjnym.

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy podniósł, że Sąd Rejonowy w Warszawie orzekł w przedmiotowej sprawie w sposób merytoryczny oddalając roszczenia powodów, a tym samym rozpoznając istotę sprawy.

Nadto, okoliczności transferu zadań, majątku i pracowników pomiędzy zniesioną Agencją Nieruchomości Rolnych, a Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa; okoliczności ewentualnego zastosowania w sprawie dyrektywy unijnej 2001/23/WE; okoliczności, że niektórzy powodowie odmówili przyjęcia zaproponowanych im nowych warunków zatrudnienia, a pozostali, którzy nie otrzymali takich propozycji lub w ogóle nie odnieśli się do nich, a zagwarantowano im konkretne uprawnienia z tytułu wygasłych stosunków pracy z upływem okresów równych okresom wypowiedzenia; okoliczności, czy w Agencji Nieruchomości Rolnych istniały analogiczne stanowiska pracy, jakie zajmowali D. G. i T. C. (1); okoliczności, czy wszystkim innym pracownikom zajmującym analogiczne stanowiska również wygaszono stosunki pracy, a jeśli nie, to czy istniały kryteria doboru do dalszego zatrudnienia w KOWR, o których powodowie mieli wiedzę oraz okoliczności, czy oświadczenie P. D. (1) o zamiarze skorzystania z uprawnień emerytalnych miało wpływ na zasadność jego roszczenia – nie wymagały przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. Wskazane okoliczności nie muszą być poddane ocenie sądu pierwszej instancji, stanowiąc jedynie uzupełnienie dotąd zebranego materiału dowodowego. Sąd Najwyższy podkreślił iż ukształtowanie postępowania apelacyjnego w taki sposób, że sądowi drugiej instancji przysługuje kompetencja do samodzielnej oceny materiału zebranego w pierwszej instancji i dokonania na podstawie tego materiału własnych ustaleń faktycznych, bez ponowienia postępowania dowodowego, odpowiada konstytucyjnym gwarancjom prawa do sprawiedliwego ukształtowania postępowania sądowego. Na powyższą ocenę nie wpływa ani ukształtowanie postępowania kasacyjnego, ani niedostępność skargi kasacyjnej w określonych kategoriach spraw. Okoliczność, że sąd drugiej instancji w postępowaniu apelacyjnym zmienia dotychczasowe ustalenia faktyczne lub ustala pewne kwestie po raz pierwszy, nie może być oceniana z perspektywy art. 78 lub art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, skoro w wyniku zmiany ustaleń orzeczenie sądu drugiej instancji nie staje się orzeczeniem pierwszoinstancyjnym, od którego powinien przysługiwać środek zaskarżenia (B. Wołodkiewicz, Zmiana ustaleń faktycznych przez sąd drugiej instancji, PS 2019/3/100-113, LEX nr 353396/1).

Ponadto, odnośnie do przewidzianej w art. 386 § 4 in fine k.p.c. drugiej przesłanki uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji, to Sąd Najwyższy wyjaśnił iż wiąże się ona wyłącznie z potrzebą (wymaganiem) przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że przesłanki uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania nie powinny być interpretowane rozszerzająco. **Nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego nie może stanowić podstawy do wydania przez sąd drugiej instancji wyroku kasacyjnego. Kierując się wykładnią językową jest pewne, że sąd drugiej instancji nabywa uprawnienia kasacyjne wyłącznie wówczas, gdy w sprawie nie przeprowadzono postępowania dowodowego albo przeprowadzono dowody na okoliczności nieistotne w sprawie** (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z 3 marca 2016 r., II CZ 110/15, LEX nr 2009506; z 20 lutego 2015 r., V CZ 112/14, LEX nr 1677146; z 21 października 2014 r., III PZ 9/14, LEX nr 1532750; z 5 listopada 2013 r., II PZ 28/13, OSNP 2014 nr 10, poz. 146 i powołane tam orzecznictwo). Dodatkowo Sąd Najwyższy podkreślił, że w obecnym stanie prawnym ze względu na przyjęty model apelacji pełnej, postępowanie przed sądem drugiej instancji stanowi kontynuację postępowania pierwszoinstancyjnego. A zatem usunięcie wadliwości lub uzupełnienie postępowania dowodowego, nawet w znacznym zakresie, bez względu na ich znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia, powinno nastąpić w drugoinstancyjnym – a nie ponowionym pierwszoinstancyjnym postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2013 r., III CZ 51/13, LEX nr 1422036 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55 z glosą G. Rząsy i A. Urbańskiego). Nie uzasadnia uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji niewzięcie przez ten sąd pod rozwagę wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpatrzenia sprawy, bowiem wszystkie tego rodzaju braki powinny być w systemie apelacji pełnej usuwane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2016 r., III UZ 7/16, LEX nr 2096153).

Sąd Najwyższy ponownie nie znalazł podstaw uzasadniających zastosowanie przez Sąd drugiej instancji art. 386 § 4 in fine k.p.c. drugiej przesłanki uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Wymienione przez Sąd odwoławczy braki w postępowaniu dowodowym nie wiążą się z potrzebą jego ponowienia w całości, a mogą jedynie prowadzić do odpowiedniego uzupełnienia materiału dowodowego w postępowaniu w drugiej instancji lub dokonania ustaleń na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego. Uchylenie wyroku na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. może zaś nastąpić tylko w razie konieczności przeprowadzenia całego postępowania dowodowego w sprawie, a więc postępowania niezbędnego dla dokonania wszelkich ustaleń faktycznych potrzebnych dla subsumcji przepisów prawa materialnego mających zastosowanie w rozstrzygnięciu sporu. Nie dotyczy to sytuacji, gdy zachodzi potrzeba zgromadzenia dowodów dla wyjaśnienia jednej z wielu spornych kwestii (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 2017 r., III PZ 5/17, LEX nr 2390693).

Sąd Najwyższy wskazał, iż przy ponownym rozpatrzeniu sprawy należy wziąć pod uwagę argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu niniejszego postanowienia, w perspektywie obowiązywania art. 183 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

(postanowienie SN z uzasadnieniem z 14.04.2021 r., sygn. akt II PZ 14/20 – k. 4-5-411 a.s.)

W piśmie procesowym z dnia 20 lipca 2021 r. (data stempla UP – k. 418-420 a.s.) pozwany Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego wskazał, iż podtrzymuje złożone przez siebie wnioski dowodowe w zakresie dowodów z dokumentów, w szczególności zaś wnosi o dopuszczenie dowodu z:

- Pełnomocnictw wskazanych w pkt 7 odpowiedzi na pozew, na okoliczność upoważnienia umocowanego do złożenia podpisów pod propozycjami zatrudnienia,

- propozycji zatrudnienia powodów G. B., P. D. (1) i M. Ż., oraz oświadczeń o odmowie przyjęcia propozycji przez G. B. i P. D. (1), na okoliczność, iż powodowie otrzymali propozycje zatrudnienia w KOWR, jednakże ich nie przyjęli (w dwóch przypadkach składając odmowę, przy czym powód P. D. (1) z przyczyn nabycia uprawnień emerytalnych, a w jednym – z uwagi na niewypowiedzenie się co do propozycji w terminie) – dokumenty te znajdują się w aktach osobowych dołączonych do sprawy.

Mając powyższe na uwadze, pozwany uznał, iż w kształcie, w jakim spór został nakreślony przez pozew oraz w jakim może być rozpoznany w II instancji z uwagi na wskazania i wytyczne Sądu Najwyższego w sprawie II PZ 14/20, uwzględniając wskazany w apelacji brak wykorzystania instrumentu, o którym mowa w art. 380 k.p.c., oraz prawidłowych zastrzeżeń po stronie powodowej, żadne dalsze wnioski dowodowe nie prowadziłyby do rozstrzygnięcia okoliczności istotnych i spornych w sferze faktów. Przeciwnie – prowadzenie postępowania dowodowego w szerszym zakresie doprowadziłoby do dalszej przewlekłości postępowania.

Pozwany jednocześnie wskazał, iż podtrzymuje argumentację prawną dotychczasowo wyartykułowaną w sprawie – w szczególności zaś pogląd, iż kwestia zastosowania dyrektywy transferowej do operacji optymalizacji agencji rolnych jest kwestią prawa, nie zaś faktów. Ponadto, pozwany ponownie podkreślił, że w świetle faktu, iż trzech powodów otrzymało propozycje zatrudnienia, ich sytuacja jest całkowicie odmienna od sytuacji pozostałej dwójki powodów i należy przyjąć, iż odmówili oni zatrudnienia pomimo tego, iż przeszli pozytywnie proces selekcji o którym mowa w art. 51 przepisach wprowadzających ustawę o KOWR (dalej: pwuKOWR) i propozycje zatrudnienia otrzymali. W związku z tym, pozwany wskazał, iż nie widzi możliwości wykazywania w ich przypadku dlaczego nie zostały im złożone propozycje – co jest w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego warunkiem przyjęcia – z automatyzmem w stosunku do którego pozwany pozostaje w dalszym ciągu wysoce krytyczny – odpowiedzialności odszkodowawczej.

Mając to na uwadze, niezależnie od przyjętych w sprawie poglądów prawnych, kwestii zastosowania dyrektywy transferowej oraz innych elementów warunkujących roszczenia – nawet pomijając kwestię wadliwości proceduralnej ewentualnego umożliwienia obecnie stronie powodowej ponownego dowodzenia okoliczności nie objętych skuteczną

procedurą z art. 380 k.p.c., a zatem sprekludowane z mocy art. 381 k.p.c., w przypadku trójki powodów którzy otrzymali propozycje należy uznać, iż ich sprawa może zostać rozstrzygnięta bez żadnego dalszego postępowania dowodowego, albowiem proces selekcji pracowników przeszli oni pomyślnie, a przyjęcia propozycji odmówili swoimi własnymi decyzjami, co jest jedynym faktem istotnym w ich przypadku.

(pismo procesowe pozwanego – k. 418-420 a.s.)

W piśmie procesowym z dnia 23 lipca 2021 r. (data stempla UP) powodowie, reprezentowani przez profesjonalnych pełnomocników w osobie radców prawnych wskazali, iż podtrzymują w pozew złożony w niniejszej sprawie i konsekwentnie wnoszą o:

1. przeprowadzenie dowodu z dokumentów załączonych do pozwu w postaci świadectwa pracy Powodów – na fakt rozwiązania umów pracy powodów z dniem 31 sierpnia 2017 r.,

2. przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków:

a) Z. B., sekretarza stanu, pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

b) J. D. Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. – pełnomocnika w województwie (...) (obszar działania oddziału) do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w W., powołanego przez pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa;

3. przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron, z ograniczeniem go do przesłuchania powodów;

4. zobowiązanie pozwanego do złożenia do akt niniejszego postępowania:

a) pracowniczych akt osobowych powodów z okresu pracy w Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. oraz dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w tych aktach, w szczególności – zakresu obowiązków oraz świadectwa pracy,

b) regulaminu organizacyjnego zniesionej Agencji Nieruchomości Rolnych wraz z załącznikami oraz regulaminu organizacyjnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wraz z załącznikami,

c) uwierzytelnionego odpisu pisma Z. B., pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 czerwca 2017 r., znak sprawy: (...), do G. U., prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie rejestracji pracowników w systemie ubezpieczeń społecznych w związku z mającym nastąpić zniesieniem Agencji Nieruchomości Rolnych, poprzez zobowiązanie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

d) uwierzytelnionego odpisu pisma P. J., członka zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 lipca 2017 r., znak: (...), do Z. B., sekretarza stanu, pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, poprzez zobowiązanie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

e) informacji o liczbie osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w dniu 31 sierpnia 2017 r. w Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. oraz informacji o liczbie osób zatrudnionych w dniu 31 sierpnia 2017 r. w Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W., które z dniem 1 września 2017 r. stały się pracownikami Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w W.,

f) imiennego wykazu pracowników Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. (obejmującego dane powodów) sporządzonego na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. – przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z dnia 23 marca 2017 r.), przekazanego pełnomocnikowi do spraw

utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wraz z podaniem stanowisk pracy poszczególnych pracowników, warunków zatrudnienia oraz posiadanych kwalifikacji i stażu pracy, według stanu na dzień przekazania,

g) wskazania kryteriów oceny przydatności powodów na zajmowanych stanowiskach pracy, poprzez przedstawienie Sądowi dokumentu stanowiącego podstawę oceny merytorycznej pracy powodów, co stanowiło podstawę braku złożenia przez pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w W. propozycji zatrudnienia powodów D. G. i T. C. (1) propozycji zatrudnienia przez pełnomocnika ds. utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa propozycji zatrudnienia powodów w zreorganizowanej strukturze po dniu 1 września 2017 r.,

h) wskazania kryteriów kontynuacji zatrudnienia w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa innych pracowników na dotychczasowych stanowiskach Powodów i kryteriów braku zatrudnienia powodów od 1 września 2017 r.,

5. przeprowadzenie dowodów opisanych w pkt 2, 3 i 4 niniejszego pisma na fakty:

a) przyczyn i sposobu utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa,

b) ustalenia obowiązków na stanowisku pracy, zakresu zadań i okresu zatrudnienia, zaniechania zastosowania obiektywnych, niedyskryminujących kryteriów w zatrudnieniu, co skutkowało bezpodstawną odmową złożenia powodom D. G. i T. C. (1) propozycji zatrudnienia przez pełnomocnika ds. utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa od dnia 1 września 2017 r.,

c) stosowania kryteriów dyskryminujących w zatrudnieniu,

d) zaniechaniu stosowania przepisów gwarantujących zatrudnienie w odniesieniu do powodów G. B., M. Ż. i P. D. (1) ze względu na wiek i zakaz rozwiązywania stosunku pracy (kwalifikujący do ochrony przedemerytalnej), mając na względzie faktyczny obowiązek pracodawcy zastosowania przepisów analogicznych, jak przy wypowiedzeniu umowy o pracę,

e) przejścia zakładu pracy na nowego pracodawcę z dniem 1 września 2017 r. i automatycznej kontynuacji stosunku pracy na dotychczasowych warunkach pracy i płacy na podstawie art. 23¹ Kodeksu pracy w zw. z art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/23 z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów,

f) transferu zadań, majątku i pracowników pomiędzy zniesioną Agencją Nieruchomości Rolnych a Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa i braku posiadania przez pozwanego przed dniem transferu własnych zasobów kadrowych, co stanowi przejście zakładu pracy na innego pracodawcę w rozumieniu art. 23⁽¹⁾ Kodeksu pracy, zgodnie z mającym bezpośrednie zastosowanie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/23 z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów,

g) braku wykonania przez pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa dyspozycji art. 51 ust. 3 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. – przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 624 ze zm.), podczas gdy doboru pracowników Agencji Nieruchomości Rolnych do kontynuowania zatrudnienia w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa dokonali niemający umocowania ustawowego, wyznaczeni przez pełnomocnika pracownicy Agencji Nieruchomości Rolnych, co oznacza, że w procesie transferu pracowników nie miała zastosowania szczególna regulacja ustawowa, a typowanie pracowników, którym pracodawca chciał pogorszyć warunki zatrudnienia lub wygasić stosunek pracy nastąpiło w sposób dowolny, arbitralny, bez zastosowania jakichkolwiek kryteriów, często na zasadzie niedozwolonej dyskryminacji,

h) zasad jakimi kierowano się przy naborze i wyborze nowych pracowników do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z zatrudnionych uprzednio pracowników w Agencji Nieruchomości Rolnych i Agencji Restrukturyzacji Rolnictwa,

i) przyczyn i kryteriów, o których powodowie mieli wiedzę, a które skutkowały odmową zatrudnienia D. G. i T. C. (1) w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa,

j) przyczyn braku przyjęcia propozycji zatrudnienia w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa przez G. B., M. Ż. i P. D. (1).

Nadto, dodatkowo powodowie przedłożyli wyroki:

a) Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2019r., sygn. akt: III PK 126/18,

b) Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 11 sierpnia 2020 r., sygn. akt: XXI Pa 277/19 i XXI Pz 109/19, wydane w sprawach o podobnym lub tożsamym stanie faktycznym jak w niniejszej sprawie, gdzie Sądy podzieliły argumentacje powodów i uwzględniły ich powództwa.

(pismo procesowe powodów – k. 421-424 a.s.)

W trakcie terminu rozprawy w dniu 12 stycznia 2022 r. pełnomocnik strony powodowej poparł pozew oraz wniósł jak dotychczas. Pełnomocnik strony pozwanej podtrzymał stanowisko, jak również zaoponował wnioskowi dowodowemu strony przeciwnej. Pozwany powołał się w powyższym względzie na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wydany w sprawie pod sygn. akt I ACa 428/18.

(protokół rozprawy z 12.01.2022 r. – k. 489 a.s.)

W trakcie terminu rozprawy w dniu 21 stycznia 2022 r. pełnomocnik uczestnika po stronie powoda T. C. (1) – Związku Zawodowego (...) w osobie radcy prawnego poparł powództwo T. C. (1) i dotychczasowe stanowisko w sprawie, nie popierając jednocześnie wniosku o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Rejonowego – wnosząc o jego zmianę. Pełnomocnik uczestnika poparł również wnioski dowodowe zgłoszone w piśmie procesowym z dnia 21 września 2018 r. z karty 158 a.s. nie zgłaszając zarzutów co do przesłuchania świadka Z. B..

(protokół rozprawy z 21.01.2022 r. – k. 501-501v a.s.)

W trakcie terminu rozprawy w dniu 20 maja 2022 r. pełnomocnicy powodów podtrzymali w całości wniesione powództwa, wskazując na ewidentne naruszenie przepisów kodeksu pracy, jak również podnosząc, iż zapadły liczne prawomocne orzeczenia w kwestii wygaszania stosunków pracy. Pełnomocnik pozwanego podtrzymał dotychczasowe stanowisko, wskazując na wyrok Sądu Najwyższego w sprawach pod sygn. akt II PK 196/18, II PK 129/18, III PK 126/18, jak również powołując się na orzeczenie Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie pod sygn. akt XXI Pa 8/21.

(protokół rozprawy z 20.05.2022 r. – k. 629v a.s.)

Nadto w piśmie procesowym z dnia 10 czerwca 2022 r. (data prezentaty BP) stanowiącym załącznik do protokołu rozprawy z dnia 20 maja 2022 r., pozwany podtrzymał żądanie oddalenia powództwa w całości w sprawie, jak również wniósł o zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego - z należnymi odsetkami. Pełnomocnik pozwanego wskazał na to, iż tutejszy Sąd błędnie wyłożył wytyczne Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z dnia 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt II PZ 14/20, wydanym w niniejszej sprawie i bezzasadnie przeprowadził postępowanie dowodowe w całości od początku.

(załącznik do protokołu rozprawy – k. 632-633 a.s.)

Sąd Okręgowy w Warszawie, XIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, ponownie rozpoznając niniejszą sprawę, ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powodów zasługiwała na uwzględnienie niemalże w całości.

Po pierwsze, zgodnie z utrwaloną judykaturą, sąd II instancji w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. W niniejszej sprawie nie zachodzą jednak okoliczności, które mogłyby wskazywać na nieważność postępowania.

Sąd Okręgowy na początku rozważań był obowiązany również do rozważenia kwestii legitymacji procesowej strony pozwanej, albowiem powyższe stanowiło zarzut najdalej idący.

W tym miejscu przypomnieć należy, iż wprawdzie Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy w wyroku z dnia 11 października 2018 r., sygn. akt XXI Pa 252/18, zapadłym w niniejszej sprawie (który to wyrok ostatecznie został uchylony przez Sąd Najwyższy) wywiódł, iż pomimo posłużenia się pojęciem „zniesienia”, w istocie rzeczy doszło na podstawie art. 23⁽¹⁾ k.p. do przejścia zakładu pracy Agencji Nieruchomości Rolnych na pozwanego pracodawcę, tj. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. W ocenie tutejszego Sądu wątpliwe wydaje się jednak odwoływanie do wykładni prawa europejskiego oraz przyjmowanie w realiach niniejszej sprawy ww. koncepcji polegającej na zastosowaniu reguły zawartej w art. 23⁽¹⁾ k.p. Za właściwsze oraz znajdujące oparcie chociażby w przepisach ustawy z dnia 10 lutego 2017 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa należy przyjąć odwołanie się do koncepcji sukcesji generalnej, którą przyjął Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do uchwały z 14 czerwca 2019 roku (III CZP 4/19, LEX nr 2685428).

Wyjaśnić jednak należy, iż niezależnie od tego, czy w niniejszej sprawie winien znaleźć zastosowanie przepis art. 23⁽¹⁾ k.p. wskazujący na przejście zakładu pracy lub jego części na KOWR, jak również przepisy Dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejścia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dziennik Urzędowy L 082, 22/03/2001 P.0016 - 0020), czy też niezależnie od tego, czy w niniejszej sprawie zasadnym jest twierdzenie o tym, że w zakresie zastosowania art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 10 lutego 2017 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz.U. 2017, poz. 624, dalej: PwKOWR) doszło do sukcesji uniwersalnej KOWR po zlikwidowanej ANR (sukcesja mortis causa), nie budzi wątpliwości w świetle przepisów oraz dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego to, iż Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w W. legitymację taką w niniejszej sprawie posiadał.

W zgodzie z art. 2 ustawy o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa z dnia 10 lutego 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 623) Krajowy Ośrodek jest państwową osobą prawną będącą agencją wykonawczą w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869, 1622, 1649, 2020 i 2473 oraz z 2020 r. poz. 284). Organem Krajowego Ośrodka jest Dyrektor Generalny, którego powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju wsi (art. 4 ust. 1-2). Z kolei oddziały terenowe Krajowego Ośrodka działające w każdym województwie są jednostkami organizacyjnymi Krajowego Ośrodka (art. 5 ust. 1 pkt 2). Kierują nimi dyrektorzy, powoływani i odwoływani przez Dyrektora Generalnego (art. 5 ust. 2, ust. 3 pkt 3). Z przepisów ustawy o KOWR nie wynika zatem zdolność prawna oddziałów terenowych. W związku z tym, zgodnie z przepisami art. 64 i 65 k.p.c. a contrario, oddział terenowy nie posiada zdolności sądowej i procesowej. Trudno tym samym mówić o legitymacji biernej takiego oddziału w niniejszym procesie – w tym względzie rację miał pozwany.

Jednakże w sprawie od początku jako strona pozwana występował Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Użycie frazy „Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w W.” ma bowiem charakter doprecyzowujący, w związku z działalnością jakiej jednostki związana jest sprawa. Nie czyni to z Oddziału Terenowego w W. strony pozwanej. Co innego, gdyby oznaczenie strony pozwanej, użyte przez powodów w pozwie lub przez sąd I instancji w wyroku,

wskazywało wyraźnie na oddział („Oddział Terenowy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w W.”). Okoliczność taka jednak nie miała miejsca.

Faktycznie poniekąd zasadnym wydaje się stwierdzenie, iż dokonywanie oceny kwestii wygaszania stosunków pracy stanowi pewnego rodzaju ingerencję Sądu w administracyjny zakres działalności państwa. Nie budzi bowiem wątpliwości, iż to nie Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, czy też nie jego poprzednicy prawni ARR i ANR dokonali wprowadzenia instytucji wygaszenia stosunków pracy. Powyższe zostało bowiem na mocy przepisów ustawy, do której to regulacji obowiązany był zastosować się pracodawca. W tym miejscu warto przywołać to, iż zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 10 lutego 2017 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz.U. 2017, poz. 624, dalej: PwKOWR) dnia 31 sierpnia 2017 roku nastąpiło zniesienie Agencji Rynku Rolnego (dalej: ARR) i Agencji Nieruchomości Rolnych (dalej: ANR). Zmiany te zostały uzupełnione o zastrzeżenie, że KOWR dnia 1 września 2017 roku z mocy prawa wstępuje w ogół praw i obowiązków znoszonej ANR. W uzasadnieniu do uchwały z 14 czerwca 2019 roku (III CZP 4/19, LEX nr 2685428) Sąd Najwyższy wskazał, że w zakresie zastosowania art. 46 ust. 1 PwKOWR doszło do sukcesji uniwersalnej KOWR po zlikwidowanej ANR (sukcesja mortis causa), którą to koncepcję również podziela tutejszy Sąd Okręgowy, o czym mowa szerzej w dalszych rozważaniach prawnych. Wówczas, wraz z powołaniem w dniu 1 września 2017 roku Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, pojawiła się wspomniana problematyka wygaszania stosunków pracy, mianowicie regulacja zawarta w art. 51 ust. 7 ustawy o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa z dnia 10 lutego 2017 roku (Dz.U. 2020, poz. 481 tekst jedn.) przewidywała wygaśnięcie stosunków pracy pracowników w niej wskazanych z woli ustawodawcy w dniu 31 sierpnia 2017 roku, chyba że przed tym dniem nowy pracodawca zaproponował tym pracownikom nowe warunki pracy lub płacy na dalszy okres. Jednocześnie, wyjaśnić w tym miejscu należy, iż Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa jest państwową osobą prawną, której Skarb Państwa powierzył wykonywanie prawa własności w odniesieniu do nieruchomości przekazanych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, określone w ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, a także w innych przepisach i dokumentach, wyznaczających kierunki i zakres działania KOWR oraz realizacji założeń polityki społeczno-gospodarczej państwa, zwłaszcza na rzecz wsi, rolnictwa i gospodarki żywnościowej. W ramach określonego w art. 5 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa ustawowego stosunku powiernictwa, KOWR uzyskał kompetencję do wykonywania we własnym imieniu praw Skarbu Państwa w odniesieniu do, stanowiącego własność Skarbu Państwa, mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa występuje w obrocie prawnym samodzielnie, jako odrębny jego uczestnik (osoba prawna). Uwzględnienie powyższego statusu prawnego KOWR-u jako państwowej jednostki Skarbu Państwa, daje zatem w istocie postawy do obciążenia również pozwanego odpowiedzialnością za regulację prawną tyżącą się kwestii wygaszania stosunków prawnych.

W powyższej kwestii wypowiadał się również Sąd Najwyższy przykładowo w wyroku z dnia 26 września 2019 r., w sprawie pod sygn. akt III PK 126/18. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na to, iż zgodnie z przepisami wprowadzającej z dniem KOWR z dniem 1 września 2017 r. z mocy prawa wstępuje w ogół praw i obowiązków znoszonej Agencji Nieruchomości Rolnych, w szczególności:

- 1) mienie Agencji Nieruchomości Rolnych staje się mieniem KOWR;
- 2) wierzytelności i zobowiązania Agencji Nieruchomości Rolnych stają się wierzytelnościami i zobowiązaniami KOWR (art. 46 ust. 1 ustawy wprowadzającej).

Przepisy te nie stwarzają problemów interpretacyjnych, jasno z nich wynika, że „wstąpienie w ogół prawo i obowiązków” obejmuje także roszczenia odszkodowawcze pracowników, których umowy o pracę wygasły. Jak dalek wyjaśnił Sąd Najwyższy, przewidziane w art. 46 ust. 1 ustawy wprowadzającej następstwo ogólne KOWR po ANR w zakresie praw i obowiązków należy kwalifikować jako przejście na inną osobę uprawnienia lub obowiązku. Klasyfikacja ta oznacza, że pozwany w zakresie obowiązków – w tym mających podstawę w przepisach prawa pracy – spoczywających na ANR nie może zasłaniać się brakiem legitymacji biernej, czy też skutecznie podnosić, że nie dokonywał czynności rodzących odpowiedzialność.

W konsekwencji wyżej wskazanych wywodów sprawa podlegała zatem merytorycznemu rozstrzygnięciu – zarzuty strony pozwanej w kwestii legitymacji procesowej pozwanego należało uznać za bezzasadne.

Nadto, nie budzi wątpliwości tutejszego Sądu, iż zachodziły podstawy prawne do dochodzenia przez powodów roszczenia tytułem odszkodowania wobec niezgodnego z prawem stwierdzenia wygaśnięcia z dniem 31 sierpnia 2017 r. łączących ich z pozwanym stosunków pracy. Wprawdzie strona pozwana powołała się w powyższym względzie na szereg orzeczeń, w tym również Sądu Najwyższego, przy czym jednocześnie orzecznictwo to w ostatnim czasie ugruntowało się w istocie w kierunku wskazującym na możliwość dochodzenia tego rodzaju roszczeń, a co więcej na zasadność roszczeń powodów. Odnosząc się chociażby do przywołanego przez stronę pozwaną wyroku z dnia 8 lipca 2020 r. w sprawie pod sygn. akt II PK 196/18, Sąd Najwyższy rozpatrywał kwestię transferu w rozumieniu art. 23⁽¹⁾ § 1 k.p. wyjaśniając, iż skoro powód w tamtejszej sprawie domagał się przywrócenia do pracy, a efektem przejścia zakładu pracy na nowego pracodawcę jest trwanie (z mocy prawa) dotychczasowego stosunku pracy, roszczenie to należałoby uznać za bezzasadne. W takich realiach celowym byłoby zatem występowanie z żądaniem dopuszczenia do pracy i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. Strona pozwana błędnie zatem zinterpretowała wnioski ww. rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego i pominęła wynik ww. procesu. Wskazać bowiem należy, iż w tamtejszej sprawie skargę kasacyjną wywiódł powód, który zarzucił naruszenie między innymi art. 23⁽¹⁾ k.p. przez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne przyjęcie przez Sąd odwoławczy, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie miało miejsca przejście zakładu pracy powoda lub jego części na KOWR, jak również naruszenie art. 1 ust. 1 lit. c Dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejścia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dziennik Urzędowy L 082, 22/03/2001 P.0016 - 0020) przez jego niezastosowanie i uznanie, że nie doszło do przejścia samodzielnego stanowiska pracy powoda przez KOWR. Sąd Najwyższy uznał, iż skarga kasacyjna powoda jest zasadna, przy czym stanął na stanowisku, iż faktycznie chybiony jest zarzut naruszenia art. 23⁽¹⁾ k.p. i art. 1 ust. 1 lit. c Dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. Jednocześnie jednak Sąd Najwyższy nie przesądził o tym, jakoby pracownikom ARR i ANR nie przysługiwały żadne roszczenia w związku z wygaszeniem ich stosunków pracy. Podkreślenia wymaga w istocie to, iż próżno szukać orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach pracowników, którym wygaszono stosunki pracy w związku z powstaniem KOWR, które rozstrzygałoby na niekorzyść tych pracowników. Na orzeczenia tego rodzaju niewątpliwie zaś nie powołał się pełnomocnik strony pozwanej.

Co zaś się tyczy przywołanej przez pozwanego sprawy rozstrzygniętej przez Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 21 czerwca 2021 r., sygn. akt XXI Pa 8/21, oddalającym powództwo, podkreślić trzeba, iż wyrok ten zapadł w częściowo odmiennym aniżeli ten w niniejszej sprawie stanie faktycznym. Powód w tamtejszym postępowaniu był bowiem pracownikiem na wyższym stanowisku kierowniczym – D. Zespołu (...) – na podstawie powołania. Sąd Okręgowy opierał się zatem na założeniu, iż w przypadku powołania ochrona stosunku pracy nie jest tak daleka jak w przypadku zwykłej umowy o pracę. Powód należący do wyższej kadry kierowniczej nie miał zatem zagwarantowanej stabilności zatrudnienia. Nie bez znaczenia pozostawała również okoliczność, że żaden z pracowników znoszonych Agencji nie otrzymał propozycji pracy na podstawie powołania. Już z uwagi na tę okoliczność rozważania zawarte w orzeczeniu zapadłym w sprawie pod sygn. XXI Pa 8/21 nie mogły znaleźć zastosowania w sprawie niniejszej. Niewątpliwym jest bowiem, iż odmowa przyjęcia propozycji dalszego zatrudnienia jest w sposób odmienny oceniana w przypadku pracownika wykonującego obowiązki na podstawie aktu powołania aniżeli w odniesieniu do pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę.

Zasadnym jest zatem stwierdzenie, iż gros zarzutów podnoszonych przez stronę pozwaną, w tym w kwestii dopuszczalności roszczenia o odszkodowanie, nie mógł znaleźć uznania tutejszego Sądu Okręgowego, zwłaszcza w realiach, w których kwestia dochodzenia roszczeń o odszkodowanie w związku z wygaszaniem stosunków pracy z uwagi na fakt powołania KOWR-u w istocie została w sposób ugruntowany rozstrzygnięta zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i doktrynie, o czym mowa szerzej w dalszych rozważaniach prawnych. W tym miejscu wskazać należy, iż nie budziła zatem wątpliwości dopuszczalność dochodzenia przez powodów w niniejszej sprawie roszczeń o odszkodowanie.

Odnosząc się zaś kolejno do kwestii terminu dochodzenia roszczeń o odszkodowanie, przypomnieć należy, iż w odpowiedzi na pozew w istocie wśród pierwszych zarzutów odnośnie powództwa Pełnomocnik Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR) oświadczył, iż uchybiono terminowi na wniesienie powództwa do Sądu, bowiem już w terminie 21 dni liczonym od dnia 31 maja 2017 r. należało wnieść pozew, najpóźniej do dnia 31 maja 2017 r., kiedy to Pełnomocnik ds. utworzenia KOWR wyraził wolę (złożył oświadczenie woli w rozumieniu art. 60 k.c.), iż nie zakwalifikował do dalszego zatrudnienia tych pracowników ANR, którym nie złożył propozycji w tym terminie. Wywody te jednak należy uznać za błędne. Jak słusznie wywiodła strona powodowa, pełnomocnik w terminie do dnia 31 maja 2017 r. proponował na piśmie zatrudnienie w KOWR, określając warunki pracy i płacy, w tym miejsce zatrudnienia pracownikom ANR. Pracownicy w terminie miesiąca od dnia otrzymania propozycji Pełnomocnika składali oświadczenie o przyjęciu albo odmowie przyjęcia zaproponowanych warunków zatrudnienia. Pracownicy, którzy złożyli oświadczenie o przyjęciu zaproponowanych warunków zatrudnienia, stali się z dniem 1 września 2017 r. pracownikami KOWR. Dotychczasowy stosunek pracy pracowników ANR i pracowników ARR wygasł w dniu 31 sierpnia 2017 r. w przypadku złożenia oświadczenia o odmowie przyjęcia warunków zatrudnienia zaproponowanych, w przypadku niezłożenia w terminie oświadczenia oraz, jeżeli w terminie do dnia 31 maja 2017 r. nie zostało im zaproponowane zatrudnienie w nowoutworzonym KOWR. W zgodzie zaś z art. 264 § 2 k.p. żądanie przywrócenia do pracy lub odszkodowania wnosi się do sądu pracy w ciągu 21 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia lub od dnia wygaśnięcia umowy o pracę. Od daty 31 sierpnia 2017 r. należało zatem liczyć termin 21-dniowy na wystąpienie z powództwem o odszkodowanie w niniejszej sprawie. Termin ten został zaś przez powodów niewątpliwie zachowany, bowiem pozew został nadany w placówce operatora Poczty Polskiej w dniu 21 września 2017 r., na co wskazuje data stempla na kopercie. (k. 31 a.s.) Sąd Najwyższy w swych orzeczeniach wydanych w niniejszej sprawie nie wskazywał zaś na to jakoby termin powyższy nie został zachowany.

Przechodząc zaś do kwestii postępowania dowodowego, zgodnie natomiast z art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Przepis ten nie stanowi samodzielnej podstawy działania sądu drugiej instancji, gdyż swoją funkcję merytoryczną (rozpoznawczą) sąd ten spełnia – w zależności od potrzeb oraz wniosków stron – stosując (przez odesłanie zawarte w art. 391 k.p.c.) właściwe przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji.

Art. 382 k.p.c. nie nakłada przy tym na sąd drugiej instancji obowiązku przeprowadzenia postępowania dowodowego, lecz sąd ten jest władny samodzielnie dokonać ustaleń faktycznych bez potrzeby uzupełniania materiału dowodowego zebranego przed sądem pierwszej instancji, o ile zachodzą ku temu potrzeby (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 1999 r., III CKN 254/98, LEX nr 521901; z dnia 2 marca 2000 r., III CKN 257/00, LEX nr 530723 i z dnia 17 lipca 2008 r., II CSK 102/08, LEX nr 447689).

W tym miejscu przypomnieć zaś należy, iż sprawa niniejsza jest ponownie rozpoznawana przez sąd II instancji. Dwukrotnie bowiem Sąd Najwyższymi postanowieniami z dnia z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt II PZ 2/19 oraz kolejno z dnia 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt II PZ 14/20 uchylał wyroki Sądu Okręgowego w Warszawie i sprawę przekazywał temu Sądowi do rozpoznania. W motywach ww. postanowień Sąd Najwyższy stanął bowiem na stanowisku, iż sąd drugiej instancji bezpodstawnie i błędnie uznał, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, podczas gdy sąd ten orzekł merytorycznie oddalając roszczenia powodów po dokonaniu oceny prawnej, że w spornych sprawach nie ma zastosowania dyrektywa unijna 2001/23/WE. W ocenie Sądu Najwyższego taka ocena należy do sporu o wykładnię przepisów prawa unijnego, przeto poddaje się merytorycznej weryfikacji apelacyjnej sądu drugiej instancji. Natomiast, jeżeli sąd drugiej instancji ocenia, że do zweryfikowania zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji konieczne jest dokonanie ustaleń „na okoliczność transferu zadań, majątku i pracowników pomiędzy zniesioną Agencją Nieruchomości Rolnych a Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa”, to na podstawie art. 382 k.p.c. powinien we własnym zakresie uzupełnić potencjalnie potrzebne mu ustalenia dla zweryfikowania zasadności zastosowania przepisów unijnej dyrektywy transferowej przy ocenie spornych roszczeń odszkodowawczych, mając na uwadze, że niektórzy powodowie odmówili przyjęcia zaproponowanych im nowych warunków zatrudnienia, a pozostałym, którzy nie otrzymali takich propozycji lub w ogóle nie odnieśli się do nich, zagwarantowano konkretne uprawnienia z tytułu wygasłych stosunków pracy z upływem okresów równych okresom wypowiedzenia. Przede wszystkim i skoro

w przedmiotowej sprawie sąd pierwszej instancji negatywnie osądził roszczenia powodów orzekając co do istoty sprawy, to sąd drugiej instancji bezpodstawnie i błędnie uznał, że nie doszło do merytorycznego rozpoznania istoty sporów ze względu na brak dalszych ustaleń, które i tak w żadnym razie nie wymagały przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w rozumieniu art. 386 § 4 in fine k.p.c.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego nie może stanowić podstawy do wydania przez sąd drugiej instancji wyroku kasatoryjnego. Kierując się wykładnią językową jest pewne, że sąd drugiej instancji nabywa uprawnienia kasatoryjne wyłącznie wówczas, gdy w sprawie nie przeprowadzono postępowania dowodowego albo przeprowadzono dowody na okoliczności nieistotne w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z 3 marca 2016 r., II CZ 110/15, LEX nr 2009506; z 20 lutego 2015 r., V CZ 112/14, LEX nr 1677146; z 21 października 2014 r., III PZ 9/14, LEX nr 1532750; z 5 listopada 2013 r., II PZ 28/13, OSNP 2014 nr 10, poz. 146 i powołane tam orzecznictwo). Dodatkowo Sąd Najwyższy podkreślił, że w obecnym stanie prawnym ze względu na przyjęty model apelacji pełnej, postępowanie przed sądem drugiej instancji stanowi kontynuację postępowania pierwszoinstancyjnego. A zatem usunięcie wadliwości lub uzupełnienie postępowania dowodowego, nawet w znacznym zakresie, bez względu na ich znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia, powinno nastąpić w drugoinstancyjnym – a nie ponowionym pierwszoinstancyjnym postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2013 r., III CZ 51/13, LEX nr 1422036 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55 z glosą G. Rząsy i A. Urbańskiego).

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy w Warszawie po pierwsze zasadniczo zaaprobował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku oraz przyjął je za własne co oznacza, że nie zachodzi konieczność ich szczegółowego powtarzania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 27 marca 2012 r., III UK 75/11, LEX nr 1213419; z 14 maja 2010 r., II CSK 545/09, LEX nr 602684; z 27 kwietnia 2010 r., II PK 312/09, LEX nr 602700; z 20 stycznia 2010 r., II PK 178/09, LEX nr 577829; z 8 października 1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999 Nr 3, poz. 60). Sąd Rejonowy dokonał jednak błędnej wykładni przepisów mających zastosowanie w niniejszej sprawie, co doprowadziło do błędnego rozstrzygnięcia. W tym względzie wskazać również należy, iż wprawdzie należało podzielić ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, jednakże zachodziła potrzeba dodatkowego uzupełnienia stanu faktycznego o niektóre istotne informacje, których sąd I instancji nie powołał w uzasadnieniu do zaskarżonego wyroku.

W zgodzie zatem z wytycznymi wyrażonymi przez Sąd Najwyższy, sąd II instancji dokonał samodzielnie uzupełnienia stanu faktycznego na podstawie wyżej przywołanego przepisu art. 382 k.p.c., jak również dokonał merytorycznej oceny roszczeń powodów.

Przed przejściem stricte do uzupełnienia ustaleń faktycznych, w pierw w tym miejscu Sąd Okręgowy obowiązany był odnieść się do kwestii samego dopuszczenia dowodów przed sądem II instancji, bowiem w toku postępowania apelacyjnego zgłoszono zastrzeżenia do protokołu w trybie art. 162 k.p.c. Co więcej, przypomnieć w tym miejscu należy, iż Sąd Rejonowy w trakcie rozprawy w dniu 2 lutego 2018 r. dokonał pominięcia wniosków dowodowych o przesłuchanie świadków i stron, albowiem w ocenie sądu I instancji sprawa nadawała się do rozstrzygnięcia bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. (k. 81 a.s.) Sąd Rejonowy dopuścił dowód z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i aktach osobowych powodów. Sąd I instancji postanowił również oddalić wnioski dowodowe wskazane w pozwie w pkt 5 b-h, tj. o dopuszczenie dowodu z:

- regulaminu organizacyjnego zniesionej Agencji Nieruchomości Rolnych wraz z załącznikami oraz regulaminu organizacyjnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wraz z załącznikami,

- uwierzytelnionego odpisu pisma Z. B., pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 czerwca 2017 r., znak sprawy: (...), do G. U., prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie rejestracji pracowników w systemie ubezpieczeń społecznych w związku z mającym nastąpić zniesieniem Agencji Nieruchomości Rolnych, poprzez zobowiązanie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

- uwierzytelnionego odpisu pisma P. J., członka zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 lipca 2017 r., znak: (...), do Z. B., sekretarza stanu, pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, poprzez zobowiązanie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

- informacji o liczbie osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w dniu 31 sierpnia 2017 r. w Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. oraz informacji o liczbie osób zatrudnionych w dniu 31 sierpnia 2017 r. w Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W., które z dniem 1 września 2017 r. stały się pracownikami Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w W.,

- imiennego wykazu pracowników Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. (obejmującego dane Powodów) sporządzonego na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. - przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z dnia 23 marca 2017 r.), przekazanego pełnomocnikowi do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wraz z podaniem stanowisk pracy poszczególnych pracowników, warunków zatrudnienia oraz posiadanych kwalifikacji i stażu pracy, według stanu na dzień przekazania,

- wskazania kryteriów oceny przydatności Powodów na zajmowanych stanowiskach pracy, poprzez przedstawienie Sądowi dokumentu stanowiącego podstawę oceny merytorycznej pracy Powodów, co stanowiło podstawę braku złożenia przez pełnomocnika do spraw

- utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w W. propozycji zatrudnienia Powodów w zreorganizowanej strukturze po dniu 1 września 2017 r.,

- wskazania kryteriów kontynuacji zatrudnienia w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w W. innych pracowników na dotychczasowych stanowiskach Powodów i kryteriów braku zatrudnienia Powodów od 1 września 2017 r. (pozew - k. 506 a.s.)

Sąd Rejonowy postanowił również oddalić wniosek dowodowy strony powodowej o złożenie listy pracowników, która została przygotowana na podstawie art. 51 ustawy wprowadzającej przepisy o KOWR w zakresie powodów w celu wykazania, czy były brane pod uwagę kwalifikacje powodów, bądź czy dobór pracowników był dowolny i czy były inne przesłanki tego wyboru. (k. 81v a.s.)

W tym miejscu należy zaś nadmienić, iż oddalenie przez Sąd Rejonowy wniosków dowodowych strony powodowej nie zostało objęte skutecznym zastrzeżeniem w trybie art. 162 k.p.c., pomimo tego, iż powodowie reprezentowani byli w sprawie przez profesjonalnych pełnomocników. Strona powodowa złożyła po mowach końcowych oświadczenie, że „składa zastrzeżenie do protokołu” jednak nie wskazano czego to oświadczenie dotyczy. Jak słusznie bowiem zauważył pozwany, oświadczenie złożone po zamknięciu przewodu sądowego oraz mowach końcowych bez wskazania przy jego składaniu ani czego dotyczy, ani jakie regulacje (choćby ogólnie) Sąd miał w ocenie strony powodowej naruszyć nie jest zastrzeżeniem w rozumieniu art. 162 k.p.c. i nie może być tak traktowane. Sformułowanie zastrzeżenia z art. 162 k.p.c., nie wyjaśniając na czym uchybienie polega, uniemożliwia sądowi naprawienie uchybienia, o ile rzeczywiście zachodzi. Tylko bowiem poprzez prawidłowo umotywowane zastrzeżenie apelujący może kwestionować niezasadne w jego odczuciu oddalenie wniosku dowodowego, przeciwko któremu oponował i to w sposób pozwalający sądowi na zmianę, w toczącym się już postępowaniu, a nie w przyszłym postępowaniu odwoławczym, swojego stanowiska co do dopuszczenia określonego dowodu na jednoznacznie określoną, istotną dla sprawy okoliczność. Celem regulacji z art. 162 k.p.c. jest pobudzenie inicjatywy stron w doprowadzeniu do szybkiego usunięcia dostrzeżonych przez nie naruszeń przepisów postępowania i umożliwienie sądowi niezwłocznego naprawienia błędu. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 7 lipca 2016 r., I ACa 106/16, Legalis, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 czerwca 2017 r. w sprawie I ACa 276/16, publ. LEX nr 2322306)

Nadto, pełnomocnik powodów w apelacji zaniechał zgłoszenia wniosku w trybie art. 380 k.p.c. w przedmiocie pominięcia niezrealizowanych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego wniosków dowodowych. Podkreślić bowiem w tym miejscu trzeba, iż niezaskarżalne postanowienie oddalające wniosek dowodowy może być poddane

kontroli na podstawie art. 380 k.p.c. przy rozpoznawaniu apelacji, jeśli decyzja dowodowa miała wpływ na wynik sprawy. Warunkiem przeprowadzenia takiej kontroli jest jednak złożenie we wnoszonym środku odwoławczym wniosku w tym przedmiocie. Należy przy tym podkreślić, że w odniesieniu do środków zaskarżenia wnoszonych przez profesjonalnych pełnomocników wniosek taki powinien być jednoznacznie sformułowany, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom wnoszonym przez takich pełnomocników treści wprost w nich niewyrażonych. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28.10.2009 r., II PZ 17/09, LEX nr 559946)

Okoliczność związana z uchybieniami ze strony pełnomocników powodów i brakiem zgłoszenia stosownych zastrzeżeń odnośnie pominięcia przez Sąd Rejonowy wniosków dowodowych jak również niezgłoszenie wniosku w trybie art. 380 k.p.c., nie przesądzało jednak ostatecznie w niniejszej sprawie o braku możliwości przeprowadzenia przez sąd II instancji niezbędnego do wyjaśnienia sprawy postępowania dowodowego. Decydujące w tym względzie były bowiem wspomniane już powyżej wytyczne Sądu Najwyższego, które Sąd Okręgowy obowiązany był uwzględnić, bowiem zaniechanie procedowania zgodnie z wytycznymi mogłoby skutkować ponownym wydaniem orzeczenia kasatoryjnego.

Co więcej, wyjaśnić w tym miejscu należy, iż regulacje prawne dotyczące się kwestii pominięcia wniosków dowodowych przed sądem I instancji, nie zawierają w swej treści bezwzględnych wymogów co do rozstrzygnięć, które Sąd jest obowiązany wydać w danych okolicznościach, nawet jeżeli orzeczenie o pominięciu wniosków dowodowych nie zostało opatrzone stosownym zastrzeżeniem zgłoszonym w trybie art. 162 k.p.c.

W tym względzie zwrócić należy uwagę chociażby na treść art. 381 k.p.c., w zgodzie z którym Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później. Przepis ten nie stanowi zatem o obligatoryjnej potrzebie pominięcia nowych wniosków dowodowych, lecz wskazuje na fakultatywność w działaniu sądu II instancji. Sąd odwoławczy winien bowiem rozważyć, czy przeprowadzenie danego dowodu zgłoszonego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym dotyczy się wykazania okoliczności na rzecz i korzyść wyłącznie jednej strony procesu, czy też przeprowadzenie tego rodzaju wniosków dowodowych zasadne jest z uwagi na interes obu stron procesu. Warto zaś w tym miejscu bowiem zaznaczyć, biorąc pod uwagę dotychczasowy dorobek orzecznictwa w kwestii całokształtu okoliczności powstania Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i wygaszania stosunków pracy, iż w istocie to na stronie pozwanej w myśl art. 6 k.c. ciążył obowiązek wyjaśnienia kwestii dotyczącej trybu rozwiązania stosunków pracy i ich legalności oraz zasadności, jak również wykazania tego, iż pozwany nie dopuścił się praktyk dyskryminacyjnych wobec pracowników. Wskazać bowiem trzeba, iż powyższe zarzuty dyskryminacji w szczególności odnosiły się do powodów będących w wieku przedemerytalnym (G. B., T. C. (1), P. D. (2) i M. Ż.), co wskazuje na kryterium dyskryminacji pod postacią wieku, jak również odnosiły się do braku czytelnych kryteriów odnośnie niepowierzenia propozycji dalszego zatrudnienia jednemu spośród czterech ww. powodów (tj. T. C. (1)). W konsekwencji, przeprowadzenie dowodów, które zostały pominięte przez sąd I instancji było istotne chociażby przez pryzmat interesu pozwanego pracodawcy, na którym ciążył obowiązek przeprowadzenia kontrdowodu.

Po pierwsze Sąd Okręgowy postanowił zatem dopuścić dowód z zeznań świadków Z. B., J. M. oraz z dokumentów wnioskowanych w pozwie oraz w piśmie z dnia 21 lipca 2021 r. (k. 489v a.s., k. 501v a.s.) Wskazać w tym miejscu trzeba, iż pełnomocnik pozwanej złożył zastrzeżenie z art. 162 k.p.c. wskazując na uchybienie art. 380 k.p.c., art. 162 k.p.c. i art. 381 k.p.c. Nadto, w piśmie z dnia 19 stycznia 2022 r. (data prezentaty BP) pełnomocnik strony pozwanej dokonał rozwinięcia i uzasadnienia ww. zastrzeżenia wskazując na uchybienie przepisom art. 380 k.p.c., 162 k.p.c. oraz 381 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c., a wynikowo także art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Dodatkowo – z daleko posuniętej ostrożności procesowej, strona pozwana wskazała, iż składa również zastrzeżenie podnosząc uchybienie przepisom art. 235² § 1 pkt 3 i 5 w zw. z art. 227 k.p.c. W związku z powyższym strona pozwana wniosła o reasumpcję postanowienia dowodowego w sprawie i jego zmianę w ten sposób, że Sąd wnioski dowodowe strony powodowej pominie, jak również poddała pod rozwagę Sądu również zniesienie postępowania w części dotyczącej zeznań świadka przesłuchanego już w sprawie oraz wystąpienie z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego w przedmiocie interakcji art. 380 k.p.c., 162 k.p.c. oraz 381 k.p.c., mając na uwadze, że w istocie, w przypadku, w którym sprawa niniejsza

zostanie zakończona, ten wątek byłby w sprawie wątkiem kasacyjnym (jedynym, zważając na fakt, że w zasadzie wszelkie inne wątpliwości prawne zostały już przez Sąd Najwyższy wyjaśnione w orzeczeniach). Strona pozwana wywodziła bowiem, iż to właśnie merytorycznego rozpoznania sporu – nie zaś jego rozpoznania w konkretnym kierunku, oczekiwał w sprawie Sąd Najwyższy, dwukrotnie wskazując na to, że postępowanie dowodowe może być w drugiej instancji uzupełnione, nie zaś prowadzone od początku w całości. Dopuszczanie wszelkich wniosków dowodowych zgłoszonych wcześniej w pozwie prowadzi tymczasem do „resetu” postępowania – dokładnie tego, czego próbował dokonać drugi skład Sądu Okręgowego orzekający w niniejszej sprawie i co stało się podstawą uchylecia orzeczenia po raz kolejny z obawy o naruszenie standardu dwuinstancyjności, i co zostało przez Sąd Najwyższy słusznie zakwestionowane. Odpowiedzią obecnie nie jest zatem podążanie tą samą ścieżką po raz trzeci – z tą różnicą, że obecnie postępowanie od początku przeprowadzi Sąd Okręgowy, nie wydając orzeczenia kasatoryjnego – a rozpoznanie sprawy merytorycznie taką, jaka ona jest, zgodnie z przepisami procedury cywilnej. (załącznik do protokołu – k. 496-500 a.s.)

Kolejno, Sąd Okręgowy postanowił zatem również o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka Z. M. (k. 620v a.s.), jak również W. S. (k. 621v a.s.) Pełnomocnik pozwanego złożył w trybie art. 162 k.p.c. zastrzeżenie również co do dopuszczonych dowodów z dokumentów, informacji i wskazań zgodnie z zarządzeniem z dnia 31 marca 2022 r., oraz w zakresie dopuszczonych dowodów z zeznań ww. świadków, wskazując na uchybienie przepisom art. 380 k.p.c., art. 381 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c., art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji, jak również art. 235⁽²⁾ §1 pkt 2, 3,4 i 5 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c., przy czym w stosunku do dowodu w postaci regulaminów organizacyjnych ARR i ANR wskazał na naruszenie punktu 2 i 3 art. 235⁽²⁾ §1 k.p.c., w zakresie dowodów w postaci pisma Z. B. oraz P. J. punktów 2 i 5 tego przepisu, wskazując jednocześnie, że wniosek dowodowy nie zmierzał do zobowiązania pozwanego do przedstawienia tej dokumentacji, a zażądania jej od podmiotu trzeciego tj. Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W zakresie dowodów w postaci informacji o liczbie osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w dniu 31 sierpnia 2017 r. w ANR w W. oraz o informacji o liczbie osób zatrudnionych w dniu 31 sierpnia 2017 r. w ANR OT w W., które z dniem 1 września 2017 r. stały się pracownikami KOWR, punktu 3 i 5 tego przepisu, w zakresie dowodów w postaci wykazów punktu 3 tego przepisu, a dowodów w postaci wskazań zgodnie z ust. 4 listery g i h pisma powodów z 21 lipca 2021 r. punktów 3 i 4 tego przepisu. (zastrzeżenie – k. 623 a.s.)

Sąd Okręgowy dopuścił również dowód z zeznań stron na podstawie art. 299 k.p.c. i art. 309 k.p.c. na okoliczność zasad, kryteriów, podstaw typowania pracowników do przejścia do KOWR, ograniczając ten dowód do przesłuchania powodów. (k. 625-625v a.s.) Ostatecznie Sąd pominął dowód z zeznań D. G. wobec jej niestawiennictwa na terminie rozprawy w dniu 20 maja 2022 r. i nie wzięcia udziału zdalnie w rozprawie na podstawie art. 302 k.p.c. (k. 629v a.s.) Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy zostały zaś wyjaśnione w sposób wystarczający, tym samym nie zachodziły potrzeby do dalszego wzywania ww. powodki na kolejne terminy rozpraw celem przesłuchania.

Sąd Okręgowy nie widział ostatecznie podstaw do reasumpcji postanowień rozstrzygających o ww. wnioskach dowodowych w zgodzie ze stanowiskiem strony pozwanej. Brak było bowiem podstaw do podzielenia twierdzeń strony pozwanej, jakoby Sąd nie był obowiązany do dokonywania niezbędnych ustaleń faktycznych – na odmienne okoliczności wskazywał w istocie Sąd Najwyższy w wyżej przywołanych orzeczeniach uchylających wyroki sądu II instancji i przekazujących sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy przedstawiając bowiem wytyczne dla Sądu Okręgowego wskazał na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego i wyjaśnił: „Tym samym powinnością Sądu było zastosowanie mechanizmu zapobiegającego nadmiernej uznaniowości pracodawcy przy dokonywaniu rozwiązań stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników. W oświadczeniu Pełnomocnika (zastępującego pracodawcę) o „wygaśnięciu” umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony z powodu zmian organizacyjnych, powodujących zmniejszenie zatrudnienia, powinna być wskazana także przyczyna wyboru pracownika do zwolnienia z pracy (kryteria doboru), gdy dotyczy tylko części spośród większej liczby takich samych lub podobnych stanowisk pracy, chyba że jest oczywista lub znana pracownikowi, co wpływa też na ocenę postulatu konkretności przyczyny rozwiązania stosunku pracy”. Powyższe wytyczne zawarte zostały w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt II PZ 14/20, wydanym w niniejszej sprawie. Co już zatem zostało powyżej wyjaśnione, odmiennie aniżeli strona pozwana to czyniła, należało odczytywać wytyczne Sądu Najwyższego,

który zwrócił uwagę na potrzebę uzupełnienia materiału dowodowego, nawet jeżeli uzupełnienie to miałyby charakter znaczny.

Mając na uwadze realia niniejszej sprawy za zasadną należy zatem uznać potrzebę przeprowadzenia stosownego postępowania dowodowego celem poczynienia ustaleń odnoszących się do kwestii tego, czy i jakie kryteria doboru stosowane były w trakcie tworzenia wykazów pracowników wskazywanych do dalszego zatrudnienia lub rozwiązania stosunku pracy przy uwzględnieniu tego, iż miejsce miało wygaszanie stosunków pracy poprzez oświadczenie woli składane pracownikowi przez Pełnomocnika ds. utworzenia KOWR. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na potrzebę pochylenia się zwłaszcza nad sytuacją powodów, którzy nie otrzymali propozycji dalszego zatrudnienia w KOWR – ich sytuacja wymaga bowiem szerokiego omówienia zwłaszcza w realiach, w których podnoszono kwestie związane z dyskryminacją.

Sąd Okręgowy uzupełnił zatem ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego o następujące okoliczności:

Powód **T. C. (1)** ukończył studia (...) dzienne na Wydziale (...) w zakresie ekonomiki i organizacji rolnictwa w (...) w W.. Od dnia 1 grudnia 1994 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. T. C. (1) był zatrudniony w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na stanowisku (...). Od dnia 1 stycznia 1995 r. powód był zatrudniony w Agencji Nieruchomości Rolnych na następujących stanowiskach:

- (...) w Zespole (...) od 01.01.1995 r. do 31.10.1995 r.

- (...) w Zespole (...) od 01.11.1995 r. do 31.05.1996 r.

- (...) w Zespole (...) od 01.06.1996 r. do 30.06.2000 r.

- (...) w Zespole (...) od 01.07.2000 r. do 19.10.2005 r., w tym:

- (...) - Kierownika Sekcji (...) w Zespole (...) od 01.03.2003 r. do 19.10.2005 r.

- Zastępcy D. Zespołu (...) od 20.10.2005 r. do 31.01.2008 r.

- D. Zespołu (...) od 01.02.2008 r. do 13.10.2015 r.

- (...) w Oddziale Terenowym Agencji Nieruchomości Rolnych w S. od 14.10.2015 r. 31.12.2015 r.

- D. Zespołu (...) od 01.01.2016 r. do 28.04.2016 r. w Oddziale Terenowym:

(...) w Sekcji (...) od 29.04.2016 r. do 31.08.2017 r.

Wynagrodzenie powoda jako (...) w Sekcji (...) w Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. ustalone było według IX kategorii zaszerogowania z zastosowaniem mnożnika kwoty bazowej w wysokości 2,50 i inne składniki płacowe na warunkach i zasadach określonych w zarządzeniu Nr (...) Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych z dnia 03.09.2007 r. w sprawie wprowadzenia jednolitego tekstu „Regulaminu wynagradzania pracowników Agencji Nieruchomości Rolnych” z późn. zm.

Powód był (...) w sprawach związanych z obrotem nieruchomościami, w tym w szczególności w zakresie wycen nieruchomości, w tym względnie posiadał znaczne doświadczenie. Do obowiązków powoda w ANR należało:

1. Przejmowanie mienia podlegającego przejęciu do Zasobu,
2. Sporządzanie i gromadzenie dokumentacji związanej z przejmowanym mieniem,
3. Gospodarowanie mieniem Zasobu, będącym przedmiotem dzierżawy spółek strategicznych w tym realizacji zadań w zakresie nadzoru właścicielskiego i współpraca z Zespołem (...)

4. Przygotowywanie odpowiednich dokumentów związanych z zawieraniem umów: sprzedaży, dzierżawy, nieodpłatnego przekazania odpowiednim instytucjom,
5. Nadzór nad przygotowaniem nieruchomości do rozdysponowania (uregulowanie stanu prawnego i majątkowego),
6. Organizowanie i przeprowadzanie przetargów na sprzedaż mienia i dzierżawę,
7. Opiniowanie wniosków kandydatów na nabywców o rozłożenie ceny sprzedaży na raty,
8. Wydawanie mienia nabywcom, dzierżawcom, administratorom oraz przejmowanie mienia w związku z wygaśnięciem i rozwiązaniem umów,
9. Kontrola umów dzierżawy oraz innych umów zawartych przez OT z dzierżawcami,
10. Opiniowanie wniosków dzierżawców o obniżenie czynszu dzierżawnego,
11. Wnioskowanie do D. Oddziału o rozwiązanie umowy dzierżawy w porozumieniu z Sekcją (...).
12. Kontrola realizowania warunków zawartych w umowach sprzedaży na raty,
13. Opiniowanie warunkowych umów sprzedaży i innych umów przenoszących własność nieruchomości,
14. Współpraca z Sekcją (...) w realizacji postanowień finansowych kontrolowanych umów,
15. Nadzór nad mieniem nierozdysponowanym,
16. Prowadzenie spraw z tytułu roszczeń o zwrot mienia z Zasobu oraz reprivatyzacji,
17. Prowadzenie spraw z zakresu urządzeniowo-rolnych w szczególności klasyfikacji gruntów, rekultywacji , melioracji,
18. Prowadzenie spraw związanych z uzgodnieniem stanów formalno prawnych nieruchomości Zasobu,
19. Zlecenie i odbiór: wycen nieruchomości (zgodnie z obowiązującym w tym zakresie zarządzeniem D. OT w W.), opis stanów technicznych budynków i budowli oraz sprawowanie nadzoru w tym zakresie,
20. Zlecenie i odbiór robót geodezyjnych, opracowań urządzeniowo-rolnych, planów gospodarczych dla lasów, zasobu i innych prac związanych z zagospodarowaniem mienia Zasobu oraz sprawowanie nadzoru w tym zakresie,
21. Prowadzenie procedur likwidacji obiektów budowlanych,
22. Przygotowywanie gruntów i przekazywanie pod zalesienie bezrobotnym, byłym pracownikom ppgr,
23. Uzgadnianie przebiegu inwestycji przez grunty Zasobu oraz sąsiednie,
24. Inicjowanie i współdziałanie z odpowiednimi organami w zakresie planowania przestrzennego i rozwoju regionalnego,
25. Realizowanie przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i rentach strukturalnych,
26. Nieodpłatne przejmowanie nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa,
27. Prowadzenie procedury sprzedaży nieruchomości w trybie bezprzetargowym,
28. Kontrola realizacji postanowień zawartych w umowach przekazania mienia jednostkom samorządu terytorialnego,

29. Współpraca z zespołem (...) w zakresie zmian w zasobie oraz ewidencji roszczeń reprivatyzacyjnych oraz obiektów zabytkowych,

30. Wykonywanie czynności wynikających z instrukcji kancelaryjnej, rzeczowego wykazu akt oraz zakresu działania archiwów zakładowych ANR.

31. Wykonywanie innych czynności wynikających z zakresu działania Sekcji i Oddziału zleconych przez przełożonych.

32. Przestrzeganie tajemnicy państwowej i służbowej.

T. C. (1) zajmował się obsługą terenów całej Polski, nie zaś tylko obszaru województwa (...) w przeciwieństwie do innych pracowników ANR. Powód uczestniczył w kwestiach związanych ze sprzedażą, dzierżawą i najmem nieruchomości.

Powód ukończył szereg szkoleń, w tym szkolenie (...), w zakresie operatów szacunkowych, wyceny nieruchomości rolnych. Powód ukończył studia podyplomowe w zakresie (...), w zakresie (...), w zakresie (...). Odbывał on praktyki zawodowe w (...) na (...). Powód uzyskał uprawnienia państwowe pośrednika w obrocie nieruchomościami (nr licencji (...)).

Powód posiada uprawnienia rzeczoznawcy majątkowego (nr (...)) – ukończył szkolenie nt.:

- określania wartości nieruchomości przeznaczonych i zajętych pod drogi publiczne,
- określania wartości nieruchomości dla potrzeb rozliczeń przy zwrocie wywłaszczonych nieruchomości,
- określania wartości nakładów poniesionych na przebudowę lub rozbudowy budynku stanowiącego własność Skarbu Państwa lub własność jednostki samorządu terytorialnego przez osoby nabywające lokal, dla potrzeb ich zaliczenia na poczet ceny nabycia lokalu,
- określania wartości nakładów dokonanych przez posiadaczy nieruchomości, w tym wg Kodeksu cywilnego, Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz innych nakładów.

Na powoda nie nałożono nigdy regulaminowych kar, kodeksowych, był systematycznie wynagradzany. Powód otrzymywał regularnie nagrody kwartalne przyznawane pracownikom uznaniowo. T. C. (1) nie pełnił funkcji w Związkach Zawodowych. T. C. (2) był przedstawicielem Zespołu (...) – w dniach 14-17 maja 2013 r. uczestniczył w corocznym Zgromadzeniu Generalnym (...) Stowarzyszenia (...) ((...)).

Od dnia 1 września 2017 r. powód prowadzi przedsiębiorstwo związane z wyceną nieruchomości i doradztwa, nadto w styczniu 2019 r. powód został wybrany Prezydentem (...) Federacji Stowarzyszeń (...). Głównym celem działalności (...) jest tworzenie warunków do profesjonalnego rozwoju zawodowego rzeczoznawców. Federacja reprezentuje interesy środowiska w relacjach z instytucjami publicznymi oraz działa na rzecz rozwiązań legislacyjnych i stosowania zasad etycznych służących ułatwianiu i przejrzystości obrotu nieruchomościami.

(zeznania J. M. – k. 501-504v a.s., zeznania T. C. (1) – k. 625v-626v a.s., dyplom – k. 4 a.o. cz. A, świadectwo pracy – k. 3 a.o. cz. A, zaświadczenia – k. 22 a.o. cz. B, k. 25, k. 34, k. 64-64 a.o. teczka II, umowy o pracę – k. 1-2 a.o. cz. B, zmiana warunków zatrudnienia – k. 4 a.o. cz. B, obowiązki szczegółowe – k. 5A a.o. cz. B, aneks do umowy – k. 12 a.o. cz. B, świadectwo pracy – w a.o. cz. C, dane ze strony internetowej (...), źródło: (...) świadectwo – k. 29 a.o. teczka II, umowa – k. 27 a.o. teczka II)

Powód **M. Ż.** ukończył (...), kolejno studia (...) na Wydziale E. (...) uzyskując tytuł (...). Odbывał on dwie praktyki zawodowe w (...) i (...) Posługuje się językiem niemieckim i rosyjskim. Powód ukończył studia podyplomowe w zakresie (...), ukończył kurs z zakresu ustawy o zamówieniach publicznych, uczestniczył i ukończył szereg szkoleń m.in. w zakresie systemu zamówień publicznych. Od dnia 1 czerwca 1987 r. do 30 kwietnia 1999 r. powód był

zatrudniony w (...) na stanowisku (...) – początkowo Kierownika D. A. G., kolejno Kierownika Ośrodka (...). W początkowym okresie zatrudnienia w ww. zakładzie powód został kierownikiem jednostki działającej na rzecz rolników indywidualnych, spółdzielni, PGR-ów. Szkolił wraz z innymi pracownikami jednostki kadre zootechników oceny, inseminatorów, jednostka ta posiadała własny ośrodek szkoleniowy, centralny bank nasienia ukierunkowany na całą Polskę, pracownię in-vitro, pracownię małych przeżuwaczy. W okresie prywatyzacji i zmian w systemie gospodarczym i ekonomicznym, powód przez około 2 lata tworzył pierwsze laboratorium oceny mleka dla hodowli i dla skupu.

W trakcie zatrudnienia od dnia 17 maja 1999 r. w ANR powód zajmował następujące stanowiskach: (...) w Sekcji (...) (...), (...) w Sekcji (...) (...), (...) i Pozostałym Majątkiem, (...) w Sekcji (...), (...) w Sekcji (...), (...) w Sekcji Rozliczeń i (...) i ostatnio jako (...) w Sekcji (...).

Do zakresu obowiązków powoda M. Ż. na stanowisku (...) Sekcji (...) należało:

1. Ewidencjonowanie umów dotyczących mienia Zasobu ANR otrzymanych z Sekcji (...) (sprzedaż) i ich obsługa w systemie WN.
2. Ewidencjonowanie składanych zabezpieczeń finansowych umów.
3. Prowadzenie rozliczeń należności wynikających z zawartych umów.
4. Bieżąca i okresowa analiza wywiązywania się kontrahentów ze zobowiązań i sposobu ściągania zaległych należności z tytułu umów sprzedaży i dzierżawy.
5. Rejestrowanie składanych wniosków i wprowadzanie decyzji dotyczących odroczeń i umorzeń.
6. Wystawianie zawiadomień o płatności oraz wezwań do zapłaty.
7. Przygotowywanie dokumentacji i przeprowadzanie procedur windykacyjnych, kierowanie spraw do Sekcji Prawnej i bieżące informowanie o zmianie stanu zadłużenia.
8. Bieżąca i okresowa analiza spraw (sprzedaż i dzierżawa) skierowanych do Sekcji Prawnej oraz kontrola spraw skierowanych do egzekucji komorniczej.
9. Podejmowanie działań w zakresie wszczynania postępowań egzekucyjnych.
10. Podejmowanie działań celem zabezpieczenia interesu Agencji w postępowaniach likwidacyjnych, naprawczych oraz upadłościowych, prowadzonych wobec dłużników Agencji.
11. Ustalanie majątku dłużników oraz ewentualnych źródeł zaspokojenia wierzytelności Agencji.
12. Ustalanie strategii postępowań windykacyjnych.
13. Bieżąca współpraca z komornikami oraz monitorowanie działań komorników w zakresie prowadzonych egzekucji należności Agencji.
14. Przygotowanie wniosków do umorzenia należności nieściągalnych i umorzonych w postępowaniu komorniczym.
15. Ewidencja pozwów i nakazów oraz kosztów sądowych i komorniczych
16. Prowadzenie rozliczeń należności wynikających z pozwów i nakazów.
17. Opiniowanie wiarygodności finansowej kontrahentów Agencji i innych zagadnień ekonomiczno-finansowych.
18. Współpraca z Sekcją (...) w sprawowaniu nadzoru właścicielskiego w zakresie wywiązywania się nabywców i dzierżawców z postanowień zawartych w umowach.

19. Wystawianie pokwitowań za spłacone mienie oraz zaświadczeń o stanie zadłużenia.
20. Sporządzanie sprawozdań w zakresie windykacji, udzielonych umorzeń i ulg w spłacie należności Agencji.
21. Kierowanie do sądów do wydziałów ksiąg wieczystych wniosków o wpis hipoteki przymusowej z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.
22. Kontrolowanie udzielonych bonifikat z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.
23. Współpraca z Sekcją Ewidencji i (...) w zakresie przekazywania do archiwum zakładowego akt Sekcji.
24. Wykonywanie innych prac zleconych przez Głównego Księgowego lub Zastępcę Kierownika Sekcji.

Powód M. Ż. posiadał wiedzę specjalistyczną w zakresie egzekwowania długów. Posiadał pełnomocnictwo szczegółowe od wielu dyrektorów oddziałów do występowania w imieniu agencji przed sądami, komornikami i innymi instytucjami. Jednocześnie był też przedstawicielem agencji w Radzie Wierzycieli, gdzie starał się odzyskać dług należny oddziałowi ANR. Powód był przewodniczącym komisji zakładowej do spraw zamówień publicznych, czyli przetargów na wykonywanie zakupów, wycen nieruchomości. Jednocześnie powód był członkiem zespołu do spraw rozpatrywania wniosków nabywców, dzierżawców w sprawie nabywania, przedłużania, umarzania należności.

Jego wynagrodzenie zasadnicze początkowo ustalone było w wysokości (...) zł (kat. IX), a także powodowi przysługiwał dodatek funkcyjny w wysokości (...) zł (kat. I) i inne składniki płacowe na warunkach i zasadach określonych w zarządzeniu nr (...) Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dnia 18.03.1992 r. w sprawie „Regulaminu wynagradzania pracowników Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z późn. zm. Ostatnio wynagrodzenie zasadnicze powoda na stanowisku (...) Sekcji (...) wynosiło z zastosowaniem mnożnika kwoty bazowej: 2,2 kat. IX, nadto powodowi przysługiwały inne warunki płacowe na warunkach i zasadach określonych w regulaminie wynagradzania pracowników ANR.

Po zaniechaniu przez powoda przyjęcia propozycji dalszego zatrudnienia w KOWR, M. Ż. rozpoczął pobieranie emerytury. Powód ubiegał się o przyznanie odprawy, której ostatecznie nie otrzymał. Nie występował na drogę sądową z roszczeniem o wypłatę odprawy emerytalnej. Przyjęcie propozycji dalszego zatrudnienia w KOWR wiązałoby się z obniżeniem dotychczasowego wynagrodzenia powoda o około 2 tys. zł.

(zeznania J. M. – k. 501-504v a.s., dyplom – k. 12 a.o. cz. A, świadectwo – k./ 11 a.o. cz. A, zaświadczenia – k. 5-10 a.o. cz. A, świadectwo pracy – k. 4 a.o. cz. A, umowa o pracę – k. 3 a.o. cz. B, świadectwo pracy – k. 2 a.o. cz. C, angaż – k. 66 a.o. cz. B, zakres obowiązków – k. 54 a.o. cz. B, zeznania M. Ż. – k. 626v-628 a.s.)

Powód **P. D. (1)** ukończył studia na Politechnice (...) – (...), uzyskując zawód (...) w specjalności: (...) ((...)). Od dnia 1 września 1974 r. do dnia 30 kwietnia 1996 r. powód był zatrudniony w Politechnice (...), na stanowiskach m.in. starszego technika inżyniera geodety, konstruktora i ostatnio specjalisty. Powód ukończył studia podyplomowe dot. wyceny nieruchomości, ukończył kurs nt. zamówień publicznych.

Powód będąc zatrudnionym od dnia 1 maja 1996 r. w ANR zajmował następujące stanowiska: (...) w Sekcji (...) (...), (...) w Sekcji (...) (...), (...) i Pozostałym Majątkiem i ostatnio (...) w Sekcji (...).

Do obowiązków powoda P. D. (1) na stanowisku (...) Sekcji (...) należało:

1. Przejmowanie mienia podlegające przejściu do Zasobu,
2. Sporządzanie i gromadzenie dokumentacji związanej z przejmowanym mieniem,
3. Przygotowywanie odpowiednich dokumentów związanych z zawieraniem umów: sprzedaży, dzierżawy inwestycyjnych, nieodpłatnego przekazania odpowiednim instytucjom,

4. Nadzór nad przygotowaniem nieruchomości do rozdysponowania (uregulowanie stanu prawnego i majątkowego),
5. Organizowanie i przeprowadzanie przetargów na sprzedaż mienia i dzierżawę,
6. Opiniowanie wniosków kandydatów na nabywców o rozłożenie ceny sprzedaży na raty,
7. Wydawanie mienia nabywcom, dzierżawcom, administratorom oraz przejmowanie mienia w związku z wygaśnięciem i rozwiązaniem umów,
8. Kontrola umów dzierżawy oraz innych umów zawartych przez OT z dzierżawcami,
9. Opiniowanie wniosków dzierżawców o obniżenie czynszu dzierżawnego,
10. Wnioskowanie do Dyrektora Oddziału o rozwiązanie umowy dzierżawy w porozumieniu z Sekcją FK i W.
11. Kontrola realizowania warunków zawartych w umowach sprzedaży na raty,
12. Opiniowanie warunkowych umów sprzedaży i innych umów przenoszących własność nieruchomości,
13. Współpraca z Sekcją FK i W w realizacji postanowili finansowych kontrolowanych umów,
14. Nadzór nad mieniem nierozdysponowanym,
15. Prowadzenie spraw z tytułu roszczeń o zwrot mienia z Zasobu oraz reprivatyzacji,
16. Prowadzenie spraw związanych z zamianą nieruchomości,
17. Prowadzenie spraw z zakresu urządzeniowo-rolnych w szczególności klasyfikacji gruntów, rekultywacji, melioracji,
18. Prowadzenie spraw związanych z uzgodnieniem stanów formalno-prawnym nieruchomości Zasobu,
19. Zlecenie i odbiór: wycen nieruchomości (zgodnie z obowiązującym w tym zakresie zarządzeniem D. OT w W.) opis stanów technicznych budynków i budowli oraz sprawowanie nadzoru w tym zakresie,
20. Zlecenie i odbiór robót geodezyjnych, opracowań urządzeniowo-rolnych, planów gospodarczych dla lasów, zasobu i innych prac związanych z zagospodarowaniem mienia Zasobu oraz sprawowanie nadzoru w tym zakresie,
21. Prowadzenie procedur likwidacji obiektów budowlanych,
22. Przygotowywanie gruntów i przekazywanie pod zalesienie bezrobotnym, byłym pracownikom ppgr,
23. Uzgadnianie przebiegu inwestycji przez grunty Zasobu oraz sąsiednie,
24. Inicjowanie i współdziałanie z odpowiednimi organami w zakresie planowania przestrzennego i rozwoju regionalnego,
25. Realizowanie przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i rentach strukturalnych,
26. Nieodpłatne przejmowanie nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa,
27. Prowadzenie procedury sprzedaży nieruchomości w trybie bezprzetargowym,
28. Kontrola realizacji postanowień zawartych w umowach przekazania mienia jednostkom samorządu terytorialnego,
29. Współpraca z zespołem (...) w zakresie zmian w zasobie oraz ewidencji roszczeń reprivatyzacyjnych oraz obiektów zabytkowych,

30. Przygotowywanie i przekazywanie stosownej dokumentacji do archiwum,

31. Wykonywanie innych czynności wynikających z zakresu działania Sekcji i Oddziału zleconych przez przełożonych.

32. Przestrzeganie tajemnicy państwowej i służbowej.

Powód ukończył szkolenia nt.:

- określania wartości nieruchomości przeznaczonych i zajętych pod drogi publiczne,

- określania wartości nieruchomości dla potrzeb rozliczeń przy zwrocie wywłaszczonych nieruchomości,

- określania wartości nakładów poniesionych na przebudowę lub rozbudowy budynku stanowiącego własność Skarbu Państwa lub własność jednostki samorządu terytorialnego przez osoby nabywające lokal, dla potrzeb ich zaliczenia na poczet ceny nabycia lokalu,

- określania wartości nakładów dokonanych przez posiadaczy nieruchomości, w tym wg Kodeksu cywilnego, Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz innych nakładów,

jak również szkolenie nt. analizy rynku w wycenie nieruchomości i kurs specjalistyczny w obrocie nieruchomościami.

Powód posiada licencję pośrednika w obrocie nieruchomościami (licencja nr (...)).

Wynagrodzenie zasadnicze powoda P. D. (1) ustalone było ostatnio z zastosowaniem mnożnika kwoty bazowej w wysokości 2,05 kat. IX, jak również powodowi przysługiwały inne warunki płacowe na warunkach i zasadach określonych w regulaminie wynagradzania pracowników ANR. Nowe warunki zatrudnienia w KOWR zaproponowane powodowi P. D. (1) były znacząco mniej korzystne w porównaniu do dotychczasowych warunków finansowych o około 2 tys. zł. Po zaniechaniu przez powoda przyjęcia propozycji dalszego zatrudnienia w KOWR, P. D. (1) rozpoczął pobieranie emerytury. Powód otrzymał odprawę pieniężną w wysokości 3-miesięcznego wynagrodzenia za pracę.

(zeznania J. M. – k. 501-504v a.s., kwestionariusz osobowy – k. 10-11 a.o. cz. A, świadectwo pracy – k. 9 a.o. cz. A, świadectwo – k. 8 a.o. cz. A, zaświadczenie – k. 7 a.o. cz. A, dyplom – k. 6 a.o. cz. A, zakres obowiązków – k. 62 a.o. cz. B, świadectwo pracy – k. 3 a.o. cz. C, umowa o pracę – k. 1 a.o. cz. B, zaświadczenia – k. 48-49, k. 61 a.o. cz. B, angaż – k. 42 a.o. cz. B, zeznania powoda P. D. (1) – k. 628-629 a.s.)

Powódka **G. B.** ukończyła Studium (...) dla Pracujących Nr 1 o specjalności (...) i uzyskała tytuł (...). Powódka posługuje się językiem rosyjskim. Od dnia 10 czerwca 1977 r. do 23 lutego 1981 r. powódka zatrudniona była w Zjednoczonych Zespołach (...) na stanowisku (...) Od dnia 2 marca 1981 r. do 31 maja 1993 r. powódka była zatrudniona w (...) na stanowisku starszego samodzielneho (...). Od dnia 1 lipca 1993 r. do 20 czerwca 1995 r. powódka była zatrudniona w (...) na stanowisku (...).

W trakcie zatrudnienia w ANR od dnia 1 czerwca 1995 r. powódka G. B. zajmowała następujące stanowiska: (...) w Sekcji (...), (...)w Sekcji (...), (...) w Sekcji (...) i ostatnio (...)w Sekcji (...). Powódka zajmowała się obsługą sekretariatu D. ANR Oddziału Terenowego w W. J. M..

Do obowiązków powódki w ANR należało/y:

1. A. Zadania w zakresie prowadzenia sekretariatu D. i Z-cy D. OT:

2. obsługa interesantów i przyjmowanie pism, udzielanie informacji, kierowanie do odpowiednich pracowników OT,

3. przyjmowanie i łączenie telefonów,

4. informowanie D. i jego Zastępcę o telefonach i wizytach które sekretariat odbiera podczas ich nieobecności,

5. rejestracja i gromadzenie zarządzeń D. OT oraz wszelkich pełnomocnictw i upoważnień
6. uczestniczenie w planowaniu prac D. i Z-cy D.,
7. umawianie terminów i prowadzenie kalendarza spotkań,
8. dopilnowanie terminów umówionych spotkań,
9. obsługa D., Z-cy D. i jego gości (kawa, herbata, drobne przekąski),
10. przygotowanie i obsługa narad odbywających się w gabinecie D.,
11. załatwianie spraw dotyczących podróży służbowych D. i Z-cy D.,
12. eliminowanie zakłóceń w pracy D. i jego Zastępcy (nie zapowiedziane wizyty, telefony w niestosownej chwili itp.),
13. dbałość o pozytywną atmosferę panującą w sekretariacie,
14. nadzór nad porządkiem i wyposażeniem w gabinecie D. i Z-cy D. (kwiaty, drobny sprzęt i materiały biurowe, wizytówki, napoje, poczęstunki, itp.).
15. B. Zadania w zakresie prac biurowo - kancelaryjnych:
16. prowadzenie teczek do podpisu,
17. zapewnienie prawidłowego obiegu dokumentacji firmowej dotyczącej Sekcji (...), (...),
18. przygotowanie przekazanej korespondencji do wysyłki,
19. wysyłanie pism faksem i poinformowanie nadawcy o tym fakcie,
20. odbiór prasy oraz rozdysponowanie dla poszczególnych odbiorców.
21. Wykonywanie innych prac zleconych przez D., Z-cę D., Kierownika Sekcji (...).

Powódka uzyskała certyfikat z obsługi klienta w realiach Agencji Nieruchomości Rolnych.

Wynagrodzenie zasadnicze powódki w ANR ostatnio ustalone było z zastosowaniem mnożnika kwoty bazowej w wysokości 2,1 kat. VIII, powódce przysługiwały również inne warunki płacowe na warunkach i zasadach określonych w regulaminie wynagradzania pracowników ANR.

Nowe warunki zatrudnienia w KOWR zaproponowane powódce G. B. były znacząco mniej korzystne w porównaniu do dotychczasowych warunków finansowych o około 1/4. Po zaniechaniu przez powódkę przyjęcia propozycji dalszego zatrudnienia w KOWR, G. B. rozpoczęła pobieranie emerytury od października 2017 r. Na rzecz powódki wypłacona została odprawa pieniężna w wysokości 3-miesięcznego wynagrodzenia za pracę. Powódka nie ubiegała się o odprawę emerytalną.

Aktualnie nadal funkcjonuje sekretariat w KOWR.

(zeznania J. M. – k. 501-504v a.s., dyplom – k. 6 a.o. cz. A, świadectwa pracy – k. 3-5 a.o. cz. A, k. 4 a.o. cz. C, angaż – k. 71 a.o. cz. B, certyfikat – k. 68 a.o. cz. B, zakres obowiązków – k. 59 a.o. cz. B, zeznania powódki G. B. – k. 629-629v a.s.)

Powódka **D. G.** ukończyła studia niestacjonarne na Akademii (...) w Ł. Wydział (...) na kierunku grafika w specjalności (...). Od dnia 21 sierpnia 2006 r. do 10 października 2011 r. powódka zatrudniona była w (...) Sp. z o.o. na stanowisku doradcy kredytowego. Od dnia 14 października 2011 r. do dnia 28 lutego 2013 r. powódka była zatrudniona w (...) Sp.

z o.o. na stanowisku (...) w salonie (...). Od dnia 1 października 2014 r. do dnia 21 marca 2015 r. powódka zatrudniona była w Business (...) Sp. z o.o. na stanowisku (...). Od dnia 1 kwietnia 2014 r. do 31 maja 2014 r. powódka zatrudniona była w (...) Sp. z o.o. na stanowisku (...).

Powódka pracowała w kancelarii (...).

Do zakresu obowiązków powódki w ANR na stanowisku Referenta w Sekcji (...) należało/a:

1. (...) klientów zewnętrznych : udzielanie informacji, kierowanie interesantów do poszczególnych komórek organizacyjnych, przyjmowanie wniosków i dokumentów składanych do OT,
2. Przyjmowanie i rejestracja korespondencji przychodzącej do OT,
3. Przygotowanie i wysyłka korespondencji wychodzącej z OT,
4. Skanowanie dokumentów.
5. Przyjmowanie wiadomości przychodzących faxem i przekazywanie ich w trybie niezwłocznym Kierownikowi Sekcji (...)
6. Dbalność o sprawność i przygotowanie do pracy frankownicy.
7. Nadzór nad stanem, wyposażeniem i zabezpieczeniem pomieszczeń biurowych:
8. wyposażenie i rozmieszczenie mebli, sprzętu biurowego-(bez sprzętu komputerowego stacjonarnego i przenośnego),
9. planowanie i realizacja napraw,
10. nadzór nad jakością sprzątania,
11. Współpraca z nadzorem budynku biurowego.
12. Realizacja zakupów: materiałów biurowych, materiałów eksploatacyjnych do obsługi biura , sprzętu, mebli, urządzeń techniczno-biurowych itp.
13. Gospodarka materiałami biurowymi (wydawanie).
14. Nadzór nad stanem urządzeń techniczno - biurowych (kopiarki)
15. Obsługa narad i konferencji odbywających się w siedzibie OT.
16. Wykonywanie innych prac zleconych przez Kierownika Sekcji (...).

(zeznania J. M. – k. 501-504v a.s., świadectwa pracy – k. 11-14 a o. cz. A, k. 1 a.o. cz. B, dyplom – k. 2 a.o. cz. A, zakres obowiązków – k. 8 a.o. cz. B)

D. ANR Oddziału Terenowego w W. J. M. pozytywnie oceniał pracę każdego z powodów.

(zeznania J. M. – k. 501-504v a.s.)

Nie podjęto z powodami rozmów oraz nie zorganizowano spotkania w przedmiocie warunków dalszego zatrudnienia w związku z utworzeniem Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

(zeznania powodów – j.w.)

Osobą wyznaczoną przez Ministra Rolnictwa do pełnienia funkcji Pełnomocnika rządu ds. kształtowania ustroju rolnego, w tym do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR) – do zniesienia dwóch agencji, tj. Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR) oraz Agencji Rynku Rolnego (ARR) i w to miejsce utworzenia KOWR, był Z. B. powołany w dniu 1 grudnia 2015 r. na sekretarza stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Na stanowisko rzecznika prasowego i dyrektora zespołu organizacyjnego Agencji Nieruchomości Rolnych w styczniu 2016 r. został powołany W. S., który kolejno w dniu 12 kwietnia 2017 r. zaczął pełnić funkcję wiceprezesa Agencji Nieruchomości Rolnych. Od dnia 1 września 2017 r. do lipca 2018 r. W. S. był Dyrektorem Generalnym Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Powyższe stanowisko odpowiadało funkcji prezesa uprzednio istniejącej agencji.

W okresie od 1 marca 1992 r. do 31 sierpnia 2017 r. funkcję D. Biura do Spraw Pracowniczych w Agencji Nieruchomości Rolnych w centrali pełniła Z. M.. Każdy oddział terenowy ANR dysponował własnymi oddziałami kadr. Kolejno Z. M. od dnia 1 września 2017 r. do maja 2018 r. kontynuowała zatrudnienie w KOWR. Utworzenie KOWR skutkowało centralizacją w zakresie oddziałów kadr – wiodący oddział kadr znajdował się w siedzibie KOWR.

Funkcję D. Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego w W. do czasu utworzenia (...)u dnia 1 września 2017 r. oraz funkcję Pełnomocnika do utworzenia (...)u w ramach województwa (...) pełnił J. M.. Wraz z J. M. przez cały okres jego zatrudnienia współpracowali wszyscy powodowie.

Wyżej wskazane przekształcenia agencji wynikały z założeń programu rolnego sporządzonego w ramach jednego z ugrupowań politycznych, które wygrało wybory parlamentarne w 2015 r.

Założenia ww. programu rolnego były przedstawione w dokumencie „Ocena skutków regulacji”, który to dokument towarzyszył ustawie o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa. Z zapisów ww. dokumentu wynikało między innymi, iż przewidziana jest redukcja zatrudnienia o 30% w ramach Agencji Rynku Rolnego oraz Agencji Nieruchomości Rolnych. Wówczas w ramach obu agencji zatrudnionych było około 3000 pracowników, redukcja zatrudnienia tyczyła się około 900 osób. O powyższym informowane były wszelkie związki zawodowe działające w ramach obu agencji. Ostateczne decyzje o przedstawieniu bądź nie przedstawieniu propozycji dalszego zatrudnienia poszczególnym pracownikom ww. agencji podejmowane były samodzielnie przez Pełnomocnika rządu ds. kształtowania ustroju rolnego Z. B.. Pełnomocnik ds. utworzenia KOWR dysponował wykazem wszystkich pracowników ANR oraz ARR w formie papierowej i elektronicznej dostarczoną przez prezesów ww. agencji. Z. B. nie prowadził żadnych rozmów z W. S. odnośnie kryteriów personalnych i doboru pracowników do dalszego zatrudnienia w KOWR. Listę pracowników dla ww. prezesów sporządzany były pierwotnie przez dyrektorów poszczególnych jednostek terenowych ww. agencji. Wykaz taki sporządził między innymi J. M. w ramach oddziału terenowego ANR, który przedstawił bezpośrednio przełożonemu – ówczesnemu wiceprezesowi ANR W. S.. W. S. nie prowadził konsultacji z J. M. odnośnie wykazu pracowników do dalszego zatrudnienia w KOWR. Analogiczne listy pracowników przesyłane były do Ministerstwa Rolnictwa ze wszystkich oddziałów terenowych i powracały z Ministerstwa Rolnictwa za pośrednictwem wiceprezesa ANR W. S..

Wykazy te zawierały ogólną informację o danych osobowych pracownika, stażu pracy, kwalifikacjach – wykształceniu, współczynniku zarobków. Nie przedkładano żadnych dodatkowych załączników z akt osobowych pracowników (dyplomy etc.) do ww. wykazów. Brak było weryfikowalnych, przejrzystych i konkretnych kryteriów doboru pracowników do dalszego zatrudnienia w KOWR bądź dotyczących pracowników, których stosunki pracy miały podlegać wygaszeniu. W procesie typowania osób do dalszego zatrudnienia nie posługiwano się zestawieniami, czy punktacją dotyczącą poszczególnych pracowników – Pełnomocnik ds. utworzenia KOWR przekazywał listę ze wskazaniem osób do pracy w KOWR bez wyszczególnienia jaka była podstawa decyzji wyboru danych pracowników. Pod uwagę brano w zasadniczym zakresie kryterium dotyczące się struktury nowo tworzonej instytucji, tj. dotyczące się ilości pracowników potrzebnych do obsługi danej jednostki. Nie uwzględniano kryteriów personalnych, w tym dotyczących szczególnej ochrony pracowników. Do wręczenia poszczególnym pracownikom pism dotyczących propozycji dalszego zatrudnienia upoważnieni zostali dyrektorzy poszczególnych oddziałów terenowych agencji w kraju. W dniu 31 sierpnia 2017 r. w OT ANR w W. zatrudnionych było łącznie 127 pracowników, w OT ARR w W. –

łącznie 61 pracowników. Łączna liczba pracowników OT ANR w W., która otrzymała propozycje zatrudnienia w KOWR wynosiła 95 pracowników, z czego 90 pracowników przyjęło propozycję. Łączna liczba pracowników OT ARR w W., która otrzymała propozycje zatrudnienia w KOWR wynosiła 52 pracowników (w tym do KOWR: 27, do ARiMR: 23 oraz 2 osoby otrzymały dwie propozycje zatrudnienia do: KOWR i ARiMR), z czego 29 pracowników przyjęło propozycję do KOWR, 21 pracowników przyjęło propozycję do ARiMR.

(dowód: zeznania Z. B. – k. 489v-491 a.s., zeznania J. M. – k. 501-504v a.s., zeznania Z. M. – k. 620v-621v a.s., zeznania W. S. – k. 621v-623 a.s., zaświadczenie z 01.09.2017 r. – k. 47 a.s., pełnomocnictwo do doręczenia propozycji zatrudnienia – k. 54-55 a.s., pismo pełnomocnika KOWR z 23.08.2017 r. – k. 216-217 a.s., Zarządzenie nr (...) – k. 552-572 a.s., Zarządzenie Nr (...), regulaminy organizacyjne KOWR-u – k. 573v-581 a.s., pismo MRIRW z 29.06.2017 r. – k. 582-586 a.s., wyjaśnienie w sprawie ubezpieczeń – k. 587-589 a.s., pismo informacyjne z 22.04.2022 r. dot. pracowników – k. 590-603 a.s.)

Mając zatem na uwadze wyżej wskazane ustalenia faktyczne uzupełnione przez Sąd Okręgowy, przechodząc do kwestii merytorycznej oceny roszczeń powodów, rozważania warto rozpocząć od wyjaśnienia, iż stosunek pracy trwa do czasu jego ustania, którego przyczyną może być jego rozwiązanie lub wygaśnięcie. Zgodnie z art. 63 k.p. umowa o pracę wygasa w przypadkach określonych w Kodeksie (art. 63¹ i n. k.p.) oraz w przepisach szczególnych. Przypadki określone w przepisach prawa pracy stanowią katalog zamknięty i uniemożliwiają kontynuowanie zatrudnienia z przyczyn obiektywnych i niezależnych de facto od stron stosunku pracy (przy czym zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 roku, II UK 357/09, OSNP 2011, nr 19–20, poz. 258). Konstrukcją prawną wygaśnięcia posilkują się również tak zwane pragmatyki pracownicze (służbowe) regulujące warunki pracy w ramach szeroko pojętego aparatu państwowego (publicznego), gdzie ten tryb ustania stosunku pracy jawi się jako instytucja specyficzna (zob. Jończyk 1984, s. 400; Hofmańska 2015; Stelina 2015, s. 223 i n.; Witoszko 2016, s. 171 i n.).

Obok przyczyn kodeksowych wygaśnięcia stosunku pracy mogą zaistnieć inne ustawowo uregulowane przyczyny wygaszania stosunków pracy, które z reguły są powiązane ze zmianami organizacyjnymi w sferze administracji publicznej. Dotychczas sytuacja, w której stosunki pracy wygasały z mocy prawa przy reorganizacji podmiotów sektora publicznego, miała miejsce głównie podczas przemian ustrojowych, czyli gruntownych zmian organizacyjnych o doniosłym znaczeniu społecznym (tak zwana prawna regulacja następstw reorganizacji dla stosunków pracy). W tym względzie warto przywołać między innymi ustawę Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną z dnia 13 października 1998 roku (Dz.U. 1998, nr 133, poz. 872). W wyroku z dnia 27 stycznia 2004 roku (I PK 244/03, LEX nr 2449630) Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że art. 58 ust. 1 wymienionej ustawy jest tak skonstruowany, że dla pracowników dotychczasowych urzędów wojewódzkich nie zawiera gwarancji zatrudnienia po określonej dacie, a niezłożenie propozycji dalszego zatrudnienia nie podlega co do zasady kontroli sądu. Niezależnie od oceny pozaprawnej przyjętego rozwiązania ustawowego podzielić trzeba pogląd, że ustawodawca przyznał pracodawcom pełną swobodę decydowania o zatrudnieniu pracowników administracji publicznej. Z kolei w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2001 roku wyrażono zapatrywanie, że pracodawca nie ma ustawowego obowiązku złożenia pracownikowi, o którym mowa w art. 58 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy, propozycji dalszego zatrudnienia, a przewidziana w tym przepisie możliwość zaproponowania „nowych warunków pracy i płacy na dalszy okres” oznacza dopuszczalność innego ukształtowania statusu pracownika. Analogiczne rozwiązanie przewidywała również ustawa z dnia 22 marca 1990 roku o pracownikach samorządowych (Dz.U. 2001, nr 142, poz. 1593 tekst jedn. ze zm.)

W istocie zatem od początku transformacji ustrojowej państwa widoczne były tendencje ustawodawcy do wygaszania stosunków pracy poszczególnych kategorii pracowników w zakresie prowadzonych reform administracji publicznej. Powyższe dotyczyło się zwłaszcza wygaszania stosunków pracy w latach 1990 i 1998. Ówczesne obowiązujące orzecznictwo, wskazywało zaś na zasadność wygaszania stosunków pracy w realiach, w których miały miejsce istotne zmiany ustrojowe, w tym chociażby reaktywacja samorządu terytorialnego na szczeblu gmin, a następnie wprowadzenie trójstopniowego podziału terytorialnego kraju oraz samorządu terytorialnego na każdym z tych szczebli. Nie budzi bowiem wątpliwości to, iż mająca miejsce w tych latach reforma ustroju państwa, a w tym

ustroju administracji publicznej, odnosiła się do fundamentalnych kwestii budowania ładu publicznego w państwie i okoliczność ta w istocie uzasadniała stosowanie instytucji wygaszania stosunków pracy – nie jawiła się ówczesnie jako instytucja służąca jedynie arbitralnemu pozbawieniu danego pracownika zatrudnienia, lecz miała swe uzasadnienie prawne oraz podbudowę aksjologiczną.

W tym miejscu wskazać należy, iż powyższe znajdowało również oparcie w ówczesnie obowiązującym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. W wyroku z dnia 13 marca 2000 roku (K 1/99, OTK 2000, nr 2, poz. 59), Trybunał Konstytucyjny podkreślił potrzebę ochrony innych wartości i zasad konstytucyjnie chronionych, a zwłaszcza zasady równości. W konsekwencji mimo tego, że ustawodawca rzeczywiście ograniczył pewne uprawnienia, to jednak nie naruszył przez to ani art. 2, ani też art. 12 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, które muszą być rozpatrywane w perspektywie innych wartości konstytucyjnych.

Uwzględniając zatem powyższe orzecznictwo obowiązujące w tego rodzaju uwarunkowaniach dotyczących ważnych zmian związanych z funkcjonowaniem sfery administracji publicznej poddanej istotnym przekształceniom – także w zakresie zatrudniania pracowników – z powodu zmian ustrojowych państwa, orzeczenie Sądu Rejonowego jawić się mogło jako prawidłowe. Poglądy wyrażone w wówczas obowiązującym orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i Trybunału Konstytucyjnego dotyczyły w istocie rozwiązań przewidujących wygaszanie stosunków pracy w akceptowalnych uwarunkowaniach, to jest dotyczących ważnych zmian związanych z funkcjonowaniem sfery administracji publicznej poddanej istotnym przekształceniom – także w zakresie zatrudniania pracowników – z powodu zmian ustrojowych państwa, które można nazwać przełomowymi.

Stanowisko doktryny i orzecznictwa w ostatnich latach daje jednak podstawy do odmiennej, aniżeli dokonał tego sąd I instancji, analizy i oceny charakteru oraz dopuszczalności wygaśnięcia stosunku pracy. Podkreślić bowiem należy, iż nie każda reorganizacja w sektorze publicznym jest na tyle doniosła, aby uzasadniać posługiwanie się konstrukcją wspomnianego wygaszania stosunków pracy.

Przypomnieć w tym miejscu należy, iż na podstawie art. 51 ustawy PwKOWR prezes ARR oraz prezes ANR przekazali pełnomocnikowi ds. utworzenia KOWR (dalej: pełnomocnik) imienne wykazy pracowników wraz z podaniem ich stanowisk pracy, warunków zatrudnienia oraz posiadanych kwalifikacji i stażu pracy. Pełnomocnik proponował zaś na piśmie zatrudnienie w KOWR, określając warunki pracy i płacy, a pracownicy składali oświadczenie o przyjęciu albo odmowie przyjęcia zaproponowanych warunków zatrudnienia. Ci pierwsi stali się dnia 1 września 2017 roku pracownikami KOWR. Dotychczasowe stosunki pracy pracowników ANR i ARR wygasły w dniu 31 sierpnia 2017 roku w przypadku złożenia oświadczenia o odmowie przyjęcia zaproponowanych warunków zatrudnienia, w przypadku niezłożenia w terminie oświadczenia oraz jeżeli nie zostało im zaproponowane zatrudnienie w nowo utworzonym KOWR.

Skoro propozycja zatrudnienia miała się pojawić jedynie w odniesieniu do niektórych pracowników, i to ze strony reprezentanta podmiotu zatrudniającego, sytuacja ta przypomina w ocenie tutejszego Sądu dobór pracowników do zwolnienia właściwy dla rozwiązywania stosunków pracy, w tym w ramach zwolnień grupowych (dobór pozytywny i negatywny). Powołując się chociażby na treść art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników wskazać należy, że ma ona zastosowanie w razie konieczności rozwiązania przez pracodawcę zatrudniającego co najmniej 20 pracowników stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, w drodze wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę, a także na mocy porozumienia stron. Mimo jej literalnego brzmienia powszechnie przyjmuje się, że nie chodzi tu tylko o wypowiedzenie lub porozumienie stron, lecz także o inne sposoby ustania stosunku pracy, w tym również wygaśnięcie stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika (E. Maniewska w „Grupowe zwolnienia. Komentarz” autorstwa Jaśkowski K., Maniewska E., Stelina J. wyd. 2007, T. Niedziński w „Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Komentarz” wyd. 2016). Doktryna i orzecznictwo skłania się w istocie ku przyjęciu ww. koncepcji, iż sytuację pracowników objętych wygaszaniem stosunków pracy w związku z powołaniem nowego podmiotu w miejsce uprzednio istniejącego, należałoby traktować analogicznie jak sytuację pracowników objętych zwolnieniami grupowymi. Co więcej, sama

strona pozwana powoływała się w swych twierdzeniach na koncepcję wypowiedzenia zmieniającego wskazanego w art. 42 k.p., którą to koncepcję również można odnieść do realiów niniejszej sprawy.

Niezależnie zaś od okoliczności, czy kwestia wygaszania stosunków pracy w związku z powołaniem KOWR-u potraktowana zostanie przez pryzmat zwolnień grupowych, czy też powyższe zostanie zakwalifikowane jako rodzaj wypowiedzenia zmieniającego, argumentacja strony pozwanej sprowadzała się zasadniczo do kwestii, iż roszczenia powodów o odszkodowanie należało uznać za bezzasadne bowiem pracownicy otrzymali odprawy pieniężne w wysokości trzykrotności wynagrodzeń za pracę. Tego rodzaju wywody strony pozwanej tutejszy Sąd uznał za bezzasadne. Nie można w powyższym względzie pomijać chociażby okoliczności związanej z pracownikami objętymi szczególną ochroną, bowiem rozwiązanie stosunku pracy z tego rodzaju pracownikiem w trybie ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników i wypłata odprawy pieniężnej na rzecz tego pracownika nie skutkuje zamknięciem drogi do dochodzenia dodatkowych roszczeń przeciwko pracodawcy. Nie budzi wątpliwości, iż pracownik ma możliwość dochodzenia roszczeń z tytułu wadliwości rozwiązania stosunku pracy. Analogicznie zaś w sytuacji wystosowania do pracownika wypowiedzenia zmieniającego z art. 42 k.p. – niezależnie od przyjęcia bądź nie propozycji dalszego zatrudnienia, pracownik ma podstawy do zakwestionowania zasadności i legalności wypowiedzenia zmieniającego. W takich przypadkach Sąd ma możliwość pochylenia się nad zasadnością rozwiązania stosunku pracy, zgodnością z przepisami prawa, zbadaniem zasadności przyczyn rozwiązania stosunku pracy czy też wypowiedzenia zmieniającego, jak również oceny tego, czy ww. rozwiązanie stosunku pracy/wypowiedzenie zmieniające zostało bądź nie dokonane wskutek zastosowania określonych kryteriów dyskryminacyjnych. Badanie przyczyny niezłożenia pracownikowi propozycji dalszego zatrudnienia winno następować choćby w kontekście zakazu dyskryminacji (art. 11³ k.p., art. 18^{3a} i 18^{3b} k.p.) albo naruszenia prawa, obejścia prawa lub naruszenia zasad współżycia społecznego (art. 67 k.p. w związku z art. 8 k.p.).

Sens prawidłowego zastosowania instytucji wygaszania stosunków pracy sprowadza się zatem do ustalenia, czy pracownikom znane były okoliczności, które spowodowały, że nie otrzymali propozycji zatrudnienia po 31 sierpnia 2017 roku i ich stosunki pracy wygasły, to jest: czy decyzja prowadząca w istocie do redukcji miejsc pracy była oparta na obiektywnych i merytorycznych kryteriach. Powyższa analiza pozwala na wyprowadzenie wniosku, że o prawidłowym zastosowaniu instytucji wygaśnięcia stosunku pracy można by mówić dopiero wówczas, gdyby pracodawca w sposób prawidłowy wypełnił nakazaną ustawowo procedurę przedstawiania pracownikom propozycji zatrudnienia. Jeżeli o wyborze do ustania zatrudnienia decyduje osoba reprezentująca interesy podmiotu zatrudniającego, to pozostawienie jej nieskrępowanej swobody stanowi podstawę do normatywnego usankcjonowania przyzwolenia na praktyki nierównościowe i dyskryminacyjne. W ocenie tutejszego Sądu, skoro zatem w niniejszej sprawie podniesiono zarzuty dyskryminacji pracowników ze względu na kryterium wieku (tj. pracowników objętych ochroną emerytalną), w odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych powodów winno się dokonywać oceny wygaszania ich stosunków pracy w szerszej perspektywie dotyczącej zwolnień grupowych, czy też wypowiedzeń zmieniających.

Mając na uwadze powyższe Sąd obowiązany był do oceny zasadności odmowy przyjęcia przez powodów propozycji dalszego zatrudnienia w KOWR. Istotne jest bowiem zbadanie, czy pracownik w istocie przyczynił się bądź też nie do rozwiązania stosunku pracy, bowiem okoliczność ta determinuje prawo do wypłaty odprawy pieniężnej, chociażby w myśl art. 8 wspomnianej ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, w ocenie tutejszego Sądu za zasadne należało uznać odmowy przyjęcia przez powodów G. B. i P. D. (2) zaproponowanych im nowych warunków zatrudnienia, jak również niezłożenie oświadczenia o przyjęciu nowych warunków przez powoda M. Ż.. Podkreślenia wymaga to, iż powodowie byli wieloletnimi pracownikami uprzedniej Agencji Nieruchomości Rolnych (poprzednio Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa), zatrudnionymi w oparciu o umowy o pracę na czas nieokreślony. Przedstawione im propozycje zatrudnienia tyczyły się kontynuacji stosunku pracy w nowo utworzonym podmiocie – (...) na podstawie umowy o pracę na czas określony. Powodowie powyżsi znajdowali się zaś w okresie przedemerytalnym. Nadto, propozycje zatrudnienia wskazywały

na wynagrodzenia niższe o około 2 tys. zł. Przyjęcie tego rodzaju propozycji zatrudnienia w przypadku powodów wydawało się zatem w istocie nielogiczne i niecelowe. Powołanie (...)u miało wprawdzie zmierzać do ograniczenia i konsolidacji kosztów funkcjonowania działających uprzednio Agencji Rynku Rolnego i Agencji Nieruchomości Rolnych, poprawić dostępność do usług i informacji dla beneficjentów, czy też zmniejszyć obciążenia administracyjne, przyspieszyć wykonywanie zadań. Powyższe uzasadniałoby dokonanie zmniejszenia wynagrodzeń pracowników, jednakże niewątpliwie nie uzasadniało skierowania do wieloletnich pracowników propozycji dalszego zatrudnienia w oparciu o terminowe umowy o pracę. Zabieg ten wskazywał w istocie na intencję pozwanego pracodawcy w zakresie szybkiego rozwiązania stosunków pracy z wielością pracowników. Powracając do kwestii wynagrodzenia, jego znaczne obniżenie również nie uzasadniało wyrażenia przez powodów zgody na przyjęcie propozycji dalszego zatrudnienia zwłaszcza gdy obniżenie to dotyka wieloletniego pracownika, posiadającego szerokie doświadczenie zawodowe i wysokie kwalifikacje.

Okoliczność dodatkową stanowiło również to, iż powodowie G. B. (...), P. D. (1) (ur. (...)), a także M. Ż. (ur. (...)) na dzień składania oświadczeń/upływu terminu na złożenie oświadczenia znajdowali się w okresie objętym ochroną przedemerytalną przed rozwiązaniem stosunku pracy na podstawie art. 39 k.p., w myśl którego to przepisu pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku. Wprawdzie w swym oświadczeniu powód P. D. (1) zawarł twierdzenie o tym, iż ustanie stosunku zatrudnienia nastąpi w związku z nabyciem przez niego z dniem 26 maja 2017 r. prawa do świadczeń emerytalnych, jednakże zwrócić należy uwagę na to, iż powyższe tyczyło się wyłącznie nabycia uprawnień do emerytury częściowej, nie zaś emerytury w wieku powszechnym. Podkreślenia wymaga zaś to, iż odmienne były ówczesnie obowiązujące przepisy w zakresie wieku emerytalnego. Od dnia 1 października 2017 r. wiek emerytalny wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Uprzednio, dokładnie od stycznia 2013 r., wiek emerytalny był stopniowo wydłużany. Celem było zrównanie i podniesienie go do 67 lat zarówno dla kobiet, jak i dla mężczyzn. Nie budzi zatem wątpliwości, iż na dzień 31 sierpnia 2017 r. powód P. D. (1) (ur. (...)) nie nabył wieku emerytalnego. Zaznaczyć zaś w tym miejscu należy, iż z dotychczasowego, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że wygaśnięcie stosunku pracy powoduje, że art. 39 k.p., dotyczący szczególnej ochrony pracownika w okresie przedemerytalnym nie znajduje zastosowania. Zasadnym jest zatem stwierdzenie, iż wyłącznie skorzystanie z instytucji wygaszenia stosunków pracy dawało pozwanemu pracodawcy możliwość wcześniejszego zakończenia zatrudnienia powodów pozostających w wieku przedemerytalnym, gdyż pozwany nie miał w istocie możliwości wypowiedzenia umowy o pracę ww. powodom w inny przewidziany prawem sposób – sprzeciwiała się temu regulacja zawarta w art. 39 k.p. Powyższe zatem dodatkowo wskazuje, iż skierowana do powodów propozycja zatrudnienia nie uzasadniała jej przyjęcia, a co więcej wskazywała na propozycję o charakterze pozornym, bowiem w istocie logicznym było, że nie spotka się ona z aprobatą i akceptacją ze strony powodów.

Nieprzyjęcie zatem ww. propozycji dalszego zatrudnienia w KOWR skutkuje zakwalifikowaniem powodów do grupy osób, które propozycji takich nie otrzymały.

W takich realiach, w ocenie tutejszego Sądu nie sposób mówić o wygaszeniu stosunku pracy – w tym względzie na uwadze należy mieć chociażby twierdzenia Sądu Najwyższego o swoistego rodzaju „maskaradzie” i posłużeniu się w art. 51 ust. 7 pkt 3 p.w.u.KOWR mechanizmem, który ma się nijak do logiczno-formalnego wzorca. Problematyka dotycząca treści art. 51 ust. 7 p.w.u.KOWR stanowiła już przedmiot wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 września 2019 r., III PK 126/18, LEX nr 2729826; z dnia 10 grudnia 2019 r., II PK 129/18, LEX nr 2780482 oraz z dnia 12 sierpnia 2020 r., II PK 4/19, LEX nr 3071522). Uznaje się w nim że, zdarzenie, jakim jest „niezapropionowanie zatrudnienia” w myśl przepisów p.w.u.KOWR należy przeciwstawić czynności prawnej, jaką jest „zapropionowanie zatrudnienia”. Zależność ta w oczywisty sposób kłóci się z formułą wygaśnięcia stosunku pracy. Skoro wygaśnięcie nie może nastąpić na skutek czynności prawnej (bo wówczas należałoby je zakwalifikować jako rozwiązanie stosunku pracy), to logiczne jest, że jego zaistnienie nie może być uzależniane od dokonania takiej czynności.

Po drugie, co już zostało poruszone powyżej, wprowadzenie wygaśnięcia stosunków pracy z mocy ustawy jest dopuszczalne, jednakże w sytuacjach szczególnych i uzasadnionych zmianami ustrojowymi państwa. Nie sposób mówić o tego rodzaju zmianach w odniesieniu do powołania w dniu 1 września 2017 roku Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w miejsce Agencji Rynku Rolnego i Agencji Nieruchomości Rolnych. Wspomniany (w istocie wyjątkowy) tryb ustania stosunku pracy powinien mieć zatem uzasadnienie nie tylko prawne, ale i aksjologiczne, co wynika również z pewnych następstw zastosowania tej instytucji. Otóż tego rodzaju konstrukcja prawna stanowi odstępstwo od zasady swobody kontraktowej i trwałości zatrudnienia pracowniczego, a ponadto wprowadza konkurencyjny mechanizm względem gwarancji przewidzianych w przepisach o rozwiązywaniu stosunków pracy. Nie jest zatem tak, że skoro ustawodawca przewidział skutek wygaśnięcia stosunku pracy, to kwestia ta jest jednoznaczna, wręcz bezdyskusyjna i nie podlega interpretacji. Takie założenie wprowadzić mieści się w kanonie prawniczym, jednakże z uwagi na zbyt formalizm może prowadzić do niesłusznych wniosków.

W szczególności, wyjaśnić należy, iż nie zaistniały żadne szczególnie uzasadnione okoliczności, mające na celu dobro społeczeństwa, pozwalające na ograniczenie praw pracowniczych powodów poprzez wygaszenie ich stosunku pracy. Zastosowanie instytucji wygaszenia miało charakter pozorny, nosiło znamiona zwolnień o charakterze grupowym, stanowiło obejście prawa. W okolicznościach niniejszej sprawy wygaszenie stosunku pracy nie nastąpiło bez względu na wolę stron, wola pracodawcy została wyrażona poprzez niezłożenie im propozycji dalszego zatrudnienia, które nastąpiło w sposób arbitralny, poprzez niewłaściwie umocowanego pełnomocnika bez uprzedniej weryfikacji stażu pracy, doświadczenia i kwalifikacji pracowników.

Art. 51 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa stanowi, że w przypadku niezaproponowania do dnia 31 maja 2017 r. zatrudnienia stosunek pracy wygaśnie z dniem 31 sierpnia 2017 r. Zestawienie dat ma znaczenie, jeśli weźmie się pod uwagę, że KOWR powstał dopiero od dnia 1 września 2017 r., co oznacza, że zaproponowanie lub niezaproponowanie zatrudnienia w podmiocie nieistniejącym miało dotyczyć osób, które pozostawały w „aktywnym” zobowiązaniu (stosunku pracy). Pomijając, że rozwiązanie tego rodzaju stanowi w istocie odstępstwo od zasady swobody kontraktowej i trwałości zatrudnienia pracowniczego, należy przede wszystkim zwrócić uwagę na termin „stosunek pracy wygasa”.

Z konstrukcyjnego punktu widzenia wygaśnięcie umowy o pracę zachodzi tylko wówczas, gdy następuje skutek zdarzenia prawnego innego niż czynność prawna. W ustawie wprowadzającej owym zdarzeniem jest „niezaproponowanie zatrudnienia”. Zostało ono przeciwstawione czynności prawnej, jaką jest „zaproponowanie zatrudnienia”. Zależność ta może być oceniona jako sprzeczna z formułą wygaśnięcia stosunku pracy. Skoro wygaśnięcie nie może nastąpić na skutek czynności prawnej (bo wówczas należałoby je zakwalifikować jako rozwiązanie zatrudnienia), to jego zaistnienie nie może być uzależniane od dokonania takiej czynności. Prowadzi to do wniosku, że dokonując wykładni art. 51 ust. 7 pkt 3 ustawy wprowadzającej możliwe jest rozważanie, czy owo „wygaśnięcie” nie stanowi w istocie rozwiązania umowy o pracę. Z merytorycznego punktu widzenia znaczenie ma bowiem nie nazwa nadana przez ustawodawcę, ale faktyczna istota unormowania prawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2019 r. sygn. akt III PK 126/18, OSNP 2020/8/79).

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2019 r., I PK 25/18, LEX nr 2647572, przypomniano zaś, że w ramach uprawnień kierowniczych, a także z uwagi na ponoszenie ryzyka prowadzonej działalności, pracodawca ma prawo dokonywać zmian w strukturze organizacyjnej. Kontroli sądowej nie podlega zaś merytoryczna trafność dokonanych zmian. Oznacza to, że autonomia zarządcza pracodawcy nie została poddana ocenie sądowej (por. uchwałę pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1985 r., III PZP 10/85, OSNCP 1985 Nr 11, poz. 164, teza IX). Teza ta znalazła potwierdzenie również w późniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym wielokrotnie wyjaśniano, że zasadniczo likwidacja konkretnego stanowiska pracy, spowodowana zmianą struktury organizacyjnej pracodawcy (np. zmniejszenie liczby, czy rozdzielenie zadań przypisanych do danego stanowiska innym pracownikom, uzasadnia zwolnienie pracownika, który był zatrudniony na tym stanowisku, bez potrzeby oceny przez pracodawcę przymiotów zawodowych tego pracownika oraz porównywania go z pracownikami zatrudnionymi na stanowiskach innego rodzaju.

Kontroli sądowej w takich przypadkach poddana jest zaś prawdziwość przeprowadzanych przez zatrudniającego zmian lub pozorność likwidacji. Dodatkowo, w sprawach o rozwiązanie z tytułu rozwiązania stosunku pracy, bada się nie tylko, czy likwidacja stanowiska pracy była realna, czy pozorna, ale również czy między nią a wypowiedzeniem (rozwiązaniem) stosunku pracy zachodził związek przyczynowy.

Wobec zatem okoliczności, iż w analizowanej sprawie zmiany organizacyjne nie polegały na likwidacji poszczególnych stanowisk, lecz na zmniejszeniu zatrudnienia bez ustawowych kryteriów doboru pracowników do dalszego zatrudnienia, wystąpiła w istocie potrzeba porównania z innymi pracownikami, a zwłaszcza, gdy dotyczyła analogicznych stanowisk. Jeśli bowiem likwidacja dotyczy tylko części spośród większej liczby takich samych lub podobnych stanowisk pracy, tak określona przyczyna rozwiązania stosunku pracy tłumaczy wprawdzie konieczność zwolnienia, ale nie wyjaśnia, dlaczego rozwiązano stosunek pracy z konkretnym pracownikiem, a pozostawiono w zatrudnieniu inne osoby zajmujące stanowiska objęte redukcją (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2010 r., I PK 93/10, LEX nr 707852 i z dnia 16 listopada 2006 r., II PK 81/06, LEX nr 950625).

W takich realiach zachodzą podstawy do zastosowania mechanizmu zapobiegającego nadmiernej uznaniowości pracodawcy przy dokonywaniu rozwiązań stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Wśród ogólnych wytycznych sformułowanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego, odwołując się do przedmiotowej sprawy, należy uznać, że w oświadczeniu Pełnomocnika (zastępującego pracodawcę) o „wygaśnięciu” umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony z powodu zmian organizacyjnych, powodujących zmniejszenie zatrudnienia, powinna być wskazana także przyczyna wyboru pracownika do zwolnienia z pracy (kryteria doboru), chyba że jest oczywista lub znana pracownikowi, co wpływa też na ocenę postulatu konkretności przyczyny rozwiązania stosunku pracy.

Dopiero wskazanie kryteriów doboru pracownika do zwolnienia, jako uzupełnienie ogólnie określonej przyczyny rozwiązania stosunku pracy w postaci zmian organizacyjnych, uwidacznia cały kontekst sytuacyjny, w jakim doszło do zwolnienia konkretnej osoby i pozwala pracownikowi zorientować się, dlaczego to jemu złożono tej treści oświadczenie woli, oraz podjąć próbę podważenia zasadności dokonanego przez pracodawcę rozwiązania stosunku pracy. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2019 r., II PK 129/18)

Warto w tym miejscu wskazać, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, zgodnie z którym pracodawca, który przy dokonywaniu redukcji zatrudnienia z przyczyn organizacyjnych stosuje określone zasady (kryteria) doboru pracowników do zwolnienia, powinien nawiązać do tych kryteriów, wskazując przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony (art. 30 § 4 k.p.), dokonanego na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych (por. wyrok SN z 25 stycznia 2013 r., sygn. akt I PK 172/12, OSNP 2014/4/52). Oczywiście jest bowiem, że jeśli dochodzi do wyboru do zwolnienia części pracowników z tej samej grupy zawodowej, to pracodawca, decydując się na wypowiedzenie umowy konkretnej osobie, bierze pod uwagę nie tylko likwidację stanowiska, lecz także mniejszą przydatność tego pracownika z jakichś względów. Wobec tego w oświadczeniu pracodawcy powinna być wskazana także przyczyna wyboru tego pracownika spośród innych, a to oznacza, że inne przyczyny, nieznane pracownikowi w dacie wypowiedzenia umowy, nie pozwalają na weryfikację sądową w zakresie potencjalnej zasadności kryteriów niewskazanych pracownikowi w oświadczeniu.

Wprawdzie kryteria powyższe nie zostały skatalogowane w żadnym powszechnie obowiązującym przepisie prawa pracy, jednakże pewne ramy prawne dla decyzji pracodawcy określają przepisy art. 94 pkt 9, art. 11³ i art. 18^{3a} k.p., nakazujące pracodawcy stosowanie obiektywnych i sprawiedliwych kryteriów oceny pracowników i wyników ich pracy również przy doborze osób zakwalifikowanych do zwolnienia (por. wyrok SN z 19 stycznia 2016 r., sygn. akt I PK 72/15). Ponadto dokonując wypowiedzeń z przyczyn dotyczących pracodawcy, pracodawca musi wykazać, że wziął pod uwagę wszystkich pracowników, których dotyczą przyczyny zmuszające go do rozwiązania stosunków pracy (por. wyrok SN z 14 marca 2013 r., sygn. akt I PK 243/12). Wyjątek od tej zasady dotyczy przypadków, w których pracodawca decyduje się na ograniczenie stanu zatrudnienia poprzez likwidację wszystkich stanowisk wchodzących w skład danej komórki organizacyjnej. W takich okolicznościach pracodawca jest bowiem zwolniony z obowiązku oceny pracownika z punktu widzenia jego przydatności do wykonywania pracy na innym stanowisku.

Kryteria doboru pracowników do zwolnień grupowych muszą być sprawiedliwe i obiektywnie uzasadniać rozwiązanie umowy. Nie mogą być to kryteria dyskryminujące pracownika, choć powszechnie przyjmuje się, że obiektywnym kryterium zwolnienia grupowego może być fakt posiadania innego źródła utrzymania. Sąd Najwyższy podkreśla, że wytypowanie do zwolnienia pracownika, który po rozwiązaniu stosunku pracy ma zapewnione środki utrzymania w postaci świadczeń emerytalnych, stanowi akceptowane społecznie kryterium wyboru pracownika do zwolnienia, ponieważ nie pozbawia go środków utrzymania, których byłby pozbawiony pracownik nieposiadający uprawnień emerytalnych. Nie jest to również rozwiązanie stosunku pracy z uwagi na wiek, a zatem nie stanowi dyskryminacji pracownika (por. wyrok SN z 19 stycznia 2016 r., sygn. akt I PK 72/15). Warto jednak pamiętać, że samo prawo do emerytury nie może być podstawą rozwiązania umowy z pracownikiem, gdyż naraża pracodawcę na zarzut dyskryminacji ze względu na wiek (por. wyrok SN z 18 lutego 2014 r., sygn. akt III PK 63/13, OSNP 2015/5/62).

W konsekwencji, uwzględniając wyżej przywołane orzecznictwo, na pozwanym ciążył jednak wymóg ujawnienia kryteriów doboru do zwolnienia (kryteriów selekcyjnych), ponieważ propozycje dalszego zatrudnienia nie zostały złożone wszystkim pracownikom zajmującym te same lub podobne stanowiska. Kryteria te nie zostały jednak określone przez pozwanego w sposób obiektywny, weryfikowalny i mierzalny. Z zeznań chociażby Z. B. nie wynikało jakimi konkretnie kryteriami kierował się przy doborze pracowników do dalszego zatrudnienia. Za nazbyt ogólne należało uznać kryteria „konieczności zapewnienia płynnego funkcjonowania nowej instytucji w zmniejszonym składzie osobowym, dostosowanym do rzeczywistych potrzeb kadrowych”, „przydatności pracownika dla nowej instytucji”, czy też „lepszego realizacji w przyszłości zadań KOWR-u”.

Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, pracodawca powinien dla obrony zasadności zwolnień wykazać, że zastosował obiektywne, sprawiedliwe kryteria doboru pracownika do zwolnienia i wziął przy tym pod uwagę wszystkich pracowników, których dotyczą przyczyny zmuszające go do rozwiązania stosunku pracy. Jeżeli zostały ustalone zasady postępowania, a zwłaszcza kryteria doboru pracowników do zwolnienia, powinny być one zastosowane jednakowo do wszystkich pracowników, w każdym razie odstępstwa od przyjętych zasad wymagają bardzo przekonującego uzasadnienia. Jako kryterium doboru pracowników do zwolnienia winno przyjmować się ocenę kompetencji pracowników istotnych z punktu widzenia pracodawcy, w tym dodatkowo pracodawca może posiłkować się również mniej doniosłymi kryteriami, na przykład dotychczasowego przebiegu pracy zawodowej, stażu zatrudnienia, doświadczenia zawodowego, formalnych kwalifikacji (wykształcenia). Pracodawca ma zatem prawo wyznaczenia kryteriów doboru pracowników do zwolnienia z pracy, które to kryteria winny jednak umożliwiać wyselekcjonowanie pracowników posiadających cechy (kompetencje, predyspozycje, umiejętności) pożądane przez pracodawcę. Zaznaczenia wymaga również to, iż kryteria te winny być zrozumiałe i klarowne dla pracowników typowanych przez pracodawcę. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2012 r., sygn. akt II PK 258/11)

Brak indywidualnego uzasadnienia rozstrzygnięcia dotyczącego każdej zainteresowanej osoby (polegającego także na nieprzedstawieniu nowych warunków pracy i płacy, a więc na milczącym przyzwoleniu na wygaśnięcie stosunku pracy) może budzić u pracowników poczucie uprzedmiotowienia. W niektórych wypadkach może to być odbierane nie tylko jako naruszenie zasady lojalności państwa wobec obywateli (art. 2 Konstytucji i wyrażona w nim zasada prawna państwa sprawiedliwości społecznej), lecz także zagrożenie dla godności jednostki, którą państwo ma obowiązek chronić (art. 30 Konstytucji, znajdujący odzwierciedlenie w art. 11¹ k.p.).

Odnosząc się do realiów niniejszej sprawy, nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego w świetle całokształtu dowodowego zgromadzonego w tej sprawie, iż wspomniane kryteria nie zostały przez pozwanego w istocie ustalone, okoliczność ta zaś uniemożliwiała bowiem pracownikom weryfikację tego, czemu zaproponowano im, bądź nie propozycję dalszego zatrudnienia w KOWR. Odnosząc się do sytuacji powodów, przypomnieć należy, iż propozycje dalszego zatrudnienia otrzymała D. B., P. D. (1) oraz M. Ż.. Co zaś już było przedmiotem poprzednich rozważań, powodowie ci mieli uzasadnione podstawy do odmowy przyjęcia ww. propozycji. Za niezrozumiałe zatem w szczególności należało uznać zaniechanie złożenia przez pozwanego propozycji dalszego zatrudnienia pozostałym powodom występującym w niniejszej sprawie, a mianowicie T. C. (1) oraz D. G.. Brak jednoznacznie i czytelnie ustalonych kryteriów doboru uniemożliwił weryfikację tego, czy zasadnym było niezgłoszenie ww.

powodom wspomnianej propozycji. W ocenie tutejszego Sądu zachodziły zatem podstawy do stwierdzenia wadliwości wygaszenia stosunków pracy ww. powodów.

Analizując chociażby przebieg kariery zawodowej powoda T. C. (1) (Sąd II instancji w tym względzie dokonał stosownego uzupełnienia materiału dowodowego), nie budzi wątpliwości, iż kwalifikacje powoda, wykształcenie, charakter obowiązków, które powód wykonywał w trakcie zatrudnienia w Agencji Nieruchomości Rolnych, wskazują na to, iż T. C. (1) był (...) w dziedzinie, która stanowiła przedmiot jego pracy, a mianowicie posiadał szeroką wiedzę i doświadczenie w sprawach związanych z obrotem nieruchomościami, w tym w szczególności w zakresie wycen nieruchomości. Powód ukończył szereg szkoleń, w tym szkolenie „Akademia nieruchomości zarządcy i pośrednika w obrocie nieruchomościami”, w zakresie operatów szacunkowych, wyceny nieruchomości rolnych. Powód ukończył studia podyplomowe w zakresie (...), w zakresie (...), w zakresie (...). Odbывał on praktyki zawodowe w (...) na U. of W.. Powód uzyskał uprawnienia państwowe pośrednika w obrocie nieruchomościami (nr licencji (...)). Powód posiada również uprawnienia rzeczoznawcy majątkowego (nr (...)). Podkreślenia wymaga również to, iż na powoda nie nałożono nigdy regulaminowych kar, czy kodeksowych, był systematycznie wynagradzany. Powód otrzymywał regularnie nagrody kwartalne przyznawane pracownikom uznaniowo. Co więcej, T. C. (2) był przedstawicielem Zespołu (...) – w dniach 14-17 maja 2013 r. uczestniczył w corocznym Zgromadzeniu Generalnym (...) Stowarzyszenia (...) ((...)). Powyższe daje podstawy do uznania, iż był cenionym pracownikiem pod względem wiedzy, doświadczenia i kwalifikacji. Nadto, nie można pomijać tego, iż od dnia 1 września 2017 r. powód prowadzi przedsiębiorstwo związane z wyceną nieruchomości i doradztwa, nadto w styczniu 2019 r. powód został wybrany Prezydentem (...) Federacji Stowarzyszeń (...). Zaznaczyć zaś warto, iż głównym celem działalności (...) jest tworzenie warunków do profesjonalnego rozwoju zawodowego rzeczoznawców. Federacja reprezentuje interesy środowiska w relacjach z instytucjami publicznymi oraz działa na rzecz rozwiązań legislacyjnych i stosowania zasad etycznych służących ułatwianiu i przejrzystości obrotu nieruchomościami.

Odnosząc się zaś do powódki D. G., ukończyła ona studia na kierunku (...). Powódka posiadała doświadczenie zawodowe na stanowisku doradcy kredytowego, recepcjonistki – asystentki w salonie sprzedaży samochodów, jak również asystentki zarządu, czy też specjalisty ds. sprzedaży. Powódka pracowała w kancelarii (...) i zajmowała się na stanowisku Referenta w Sekcji (...) kwestią szeroko pojętej obsługi klientów, obsługą dokumentacji, czy też nadzorem nad stanem, wyposażeniem i zabezpieczeniem pomieszczeń biurowych, nad jakością sprzątanania, nad stanem urządzeń techniczno-biurowych. Wprawdzie co do powódki za niezasadne należy uznać powoływanie zarzutów dyskryminacji z uwagi na wiek, jednakże niewątpliwie pozwany pracodawca nie wykazał jakichkolwiek kryteriów, w oparciu o które podjęto decyzję o niepowierzeniu powódce propozycji dalszego zatrudnienia w KOWR.

Nie sposób zaś pomijać okoliczności, iż w swych zeznaniach chociażby świadek J. M. jednoznacznie stwierdził, że gdyby był autorem ostatecznego wykazu osób wytypowanych do dalszego zatrudnienia w KOWR, każdy z powodów zostałby wykazany w ramach tej listy. Świadek w istocie pozytywnie ocenił pracę każdego z powodów, w tym również T. C. (1) oraz D. G.. Warto w tym miejscu zwrócić również uwagę na to, iż Z. B. w swych zeznaniach wskazywał na to jakoby ostateczne decyzje o przedstawieniu bądź nie przedstawieniu propozycji dalszego zatrudnienia poszczególnym pracownikom ww. agencji podejmowane były przez Pełnomocnika rządu ds. kształtowania ustroju rolnego Z. B. po konsultacjach z ówczesnymi prezesami obu wyżej wymienionych agencji oraz po spotkaniu ze związkami zawodowymi. Z zeznań J. M. pełniącego ówczasnie do czasu utworzenia (...)u dnia 1 września 2017 r. funkcję D. Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego w W. oraz z zeznań W. S., który w dniu 12 kwietnia 2017 r. zaczął pełnić funkcję (...) Agencji Nieruchomości Rolnych, wynikało zaś to, iż świadkowie ci nie podejmowali żadnych decyzji w zakresie doboru pracowników do dalszego zatrudnienia bądź do rozwiązania stosunku pracy wskutek wygaszenia. Z całości materiału dowodowego wynikało w istocie to, iż niewiadomym jest, kto podejmował decyzję w sprawie powoda T. C. (1), jak również w oparciu o jakie założenia. Okoliczność ta potwierdza jednoznacznie wadliwość w zakresie sposobu typowania pracowników, z którymi planowano wygasić stosunek pracy. Wspomniane typowanie pracowników nastąpiło w sposób dowolny, arbitralny, bez zastosowania jakichkolwiek kryteriów.

Co już zostało bowiem poruszone szeroko we wcześniejszych rozważaniach, wyłącznie w istocie istotne przełomowe zmiany ustrojowe państwa oparte na domniemaniu istnienia ważnego interesu publicznego leżącego u podstaw wprowadzonych rozwiązań prawnych, które nie pozostawiają danym podmiotom administracji żadnego zakresu uznaniowości i decyzyjności w zakresie dalszego zatrudnienia pracowników, uzasadniają zastosowanie instytucji wygaszania stosunków pracy. Zwrócić uwagę w tym miejscu chociażby należy na wyrok Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2019 r., II PK 129/18, w którym podkreślono, że w odniesieniu do agend rolnych zmiany organizacyjne nie polegały na likwidacji poszczególnych stanowisk, ale na zmniejszeniu zatrudnienia bez ustawowych kryteriów doboru pracowników do dalszego zatrudnienia. Uzasadniało to potrzebę porównania z innymi pracownikami zatrudnionymi na analogicznych stanowiskach. Jeżeli bowiem likwidacja dotyczy tylko części spośród większej liczby takich samych lub podobnych stanowisk pracy, tak określona przyczyna rozwiązania stosunku pracy tłumaczy wprawdzie konieczność zwolnienia, ale nie wyjaśnia, dlaczego rozwiązano stosunek pracy z konkretnym pracownikiem, a pozostawiono w zatrudnieniu inne osoby zajmujące stanowiska objęte redukcją (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2010 r., I PK 93/10, LEX nr 707852 i z dnia 16 listopada 2006 r., II PK 81/06, LEX nr 950625). W sytuacji zaś, gdy przy doborze pracowników do dalszego zatrudnienia dopuszczalna jest uznaniowość, w tym z uwagi na brak całkowitej likwidacji pracodawcy, trudno jest traktować o dopuszczalności wygaszania stosunku pracy – wówczas w oświadczeniu pracodawcy (lub zastępującego go podmiotu) o „wygaśnięciu” umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony z powodu zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie zatrudnienia, powinna być wskazana przyczyna wyboru pracownika do zwolnienia z pracy (kryteria doboru), chyba że jest ona oczywista lub znana pracownikowi.

Pełnomocnik ds. utworzenia KOWR podejmował zaś decyzję o dalszym zatrudnieniu pracowników w sposób dowolny, bez oparcia się na konkretnych, obiektywnych i weryfikowalnych kryteriach, pozwany pracodawca nie dokonał wyjaśnienia sposobu typowania pracowników do zakończenia z nimi stosunku pracy. Z uwagi zatem już na ww. okoliczność roszczenie powodów T. C. (1) i D. G. o odszkodowanie należało uznać za zasadne, jak również dopuszczalne (o czym szczegółowo była mowa już uprzednio). Należało również uwzględnić roszczenie powodów: G. B., P. D. (1) oraz M. Ż., którzy mieli podstawy do odmowy przyjęcia propozycji dalszego zatrudnienia w KOWR, o czym mowa była szeroko powyżej – z uwagi zaś na odmowę przyjęcia propozycji zatrudnienia sytuację prawną ww. powód winno oceniać się analogicznie jak sytuację powodów, którym propozycji takich nie złożono. Nie budzi bowiem wątpliwości to, iż dokonane przez pozwanego „wygaszanie stosunków pracy” mało charakter w istocie wadliwy z uwagi na niezastosowanie kryteriów doboru pracowników do zakończenia stosunku pracy bądź jego kontynuowania.

Mając zaś na uwadze dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego podstawę prawną roszczeń pracownika, którego stosunek pracy wygasł na podstawie przepisów ustawowych przewidujących taki skutek w wyniku nieprzedstawienia nowych warunków pracy i płacy przez pracodawcę publicznego utworzonego w wyniku zmian organizacyjnych w strukturze aparatu państwa stanowi art. 67 w związku z odpowiednio stosowanym art. 56 § 1 k.p. Na tej właśnie podstawie powodowie wywodzili swoje roszczenia o odszkodowanie. Niezgodne z prawem, w tym dyskryminujące albo naruszające zasadę równego traktowania, niezaproponowanie pracownikowi dalszego zatrudnienia otwiera po jego stronie. „Wygaśnięcie” należy bowiem uznać za upodobnione do rozwiązania więzi pracowniczej, zatem per analogiam właściwe wydaje się posiłkowanie zbieżnymi modelami ochronnymi, których niespełnienie skutkuje prawem do roszczeń z wspomnianych art. 56 § 1 k.p. w związku z art. 67 zd. 2 k.p. Podsumowując, za zasadne zatem należało uznać zarzuty apelacji strony powodowej w kwestii naruszenia przez Sąd Rejonowy ww. przepisów.

W zgodzie zaś z art. 56 § 1 k.p. pracownikowi, z którym rozwiązano umowę o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie, przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowanie. O przywróceniu do pracy lub odszkodowaniu orzeka sąd pracy. Przepisy art. 45 § 2 i 3 stosuje się odpowiednio (§ 2). W myśl zaś art. 67 k.p. w razie naruszenia przez pracodawcę przepisów niniejszego oddziału, pracownikowi przysługuje prawo odwołania do sądu pracy. W zakresie roszczeń stosuje się odpowiednio przepisy oddziału 6 niniejszego rozdziału. Zgodnie zaś z art. 58 k.p. (oddział 6) odszkodowanie przysługuje w wysokości wynagrodzenia za okres wypowiedzenia.

Okres wypowiedzenia umowy o pracę dotyczący każdego z powodów to 3 miesiące. W zgodzie z zaświadczeniami przedłożonymi do akt niniejszej sprawy średnie miesięczne wynagrodzenie brutto D. G. liczone jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy wynosiło (...) zł, G. B. – (...) zł, T. C. (1) – (...) zł, P. D. (1) – (...) zł, a M. Ż. – (...) zł. Nie było zaś sporu odnośnie kwot wynagrodzeń poszczególnych powodów wskazanych w zaświadczeniach wystawionych przez pozwanego pracodawcę. W tym miejscu nadmienić należy, iż powódka D. G. wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 4403,78, zaś domagać się ona mogła w istocie odszkodowania w kwocie łącznej (...) zł (tj. (...) zł x 3 m-ce), jednakże Sąd nie mógł orzekać ponad żądanie pozwu.

Mając zatem na uwadze całokształt okoliczności niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 67 k.p. i w zw. z art. 58 k.p. dokonał zmiany zaskarżonego wyroku w ten sposób, że zasądził od pozwanego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w W. na rzecz: D. G. kwotę (...) zł; G. B. kwotę (...) zł; T. C. (1) kwotę (...) zł, P. D. (1) kwotę (...) zł, M. Ż. kwotę (...) zł, o czym orzekł, jak w punkcie I.1.a-e sentencji wyroku.

Odnosząc się zaś jeszcze do kwot zasądzonych odszkodowania nie zasługiwało na uwzględnienie roszczenie powoda T. C. (1) o zasądzenie na jego rzecz kwoty (...) zł. Sąd uwzględnił ww. roszczenie o odszkodowanie w części, mianowicie zasądził na rzecz T. C. (1) kwotę (...) zł, bowiem taka kwota stanowiła trzykrotność wysokości wynagrodzenia powoda, która to wysokość wynikała z niekwestionowanego w istocie zaświadczenia przedłożonego do akt sprawy. W konsekwencji Sąd oddalił powództwo T. C. (1) w pozostałym zakresie, a mianowicie w jakim wykraczało ponad zasądzoną kwotę (...) zł, o czym orzekł jak w punkcie I.c. sentencji wyroku.

Wobec zaś faktu, iż strona powodowa również w apelacji podtrzymała swoje żądanie zawarte w pozwie, także w powyższym zakresie oddaleniu podlegała apelacja. Strona powodowa bowiem nie wyjaśniła ani nie wykazała tego jakoby kwota odszkodowania winna być wyższa aniżeli trzykrotność wynagrodzenia powoda wynikającego z przedmiotowego zaświadczenia. O powyższym Sąd Okręgowy orzekł zatem, jak w punkcie II. sentencji wyroku.

Co zaś się tyczy kwestii odsetek, podstawę do ich zasądzenia stanowił przepis art. 481 § 1 k.c. zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jednocześnie wskazać należy, iż zdaniem Sądu Okręgowego nie zachodziły podstawy do tego, aby uwzględnić żądanie strony powodowej o zasądzenie ww. odsetek od dnia wniesienia powództwa w sprawie, tj. od dnia 21 września 2019 r. W powyższym względzie za decydującą należało uznać okoliczność, iż powodowie przed wystąpieniem ze swym powództwem na drogę sądową, zaniechali skierowania do pozwanego stosownego przedsądowego wezwania do zapłaty.

Wyjaśnić zaś w tym miejscu trzeba, iż początek okresu opóźnienia, za który przysługują odsetki wyznacza wymagalność roszczenia, czyli chwila, w której świadczenie powinno być spełnione. Zasady określania wymagalności reguluje art. 455 k.c., zgodnie z którym jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W rozumieniu ww. przepisu świadczenie powinno zatem zostać spełnione w terminie oznaczonym, bądź wynikającym z właściwości zobowiązania, a jeśli termin nie może zostać sprecyzowany w ten sposób, świadczenie powinno być zrealizowane niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do jego wykonania. **W orzecznictwie zwraca się uwagę na to, że konstrukcja roszczenia odsetkowego za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego jest oparta na założeniu, iż w chwili powstania obowiązku świadczenia dłużnik musi wiedzieć nie tylko o swoim obowiązku, ale także znać rozmiar świadczenia, które ma spełnić** (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2010 r., III CSK 308/09, nie publ.). Problem ten pojawia się jako szczególnie istotny w odniesieniu do świadczeń, których wysokość jest ocenna i wymaga dostępu do informacji o okolicznościach wpływających na rozmiar szkody i oszacowanie należnego roszczenia. Celem przykładu odnosząc się do roszczenia o zadośćuczynienie przyjmuje się, że w wypadku, kiedy fakt doznania krzywdy oraz jej rozmiar są ewidentne i umożliwiają określenie typowego w takich wypadkach świadczenia kompensacyjnego, odsetki ustawowe powinny być naliczane od dnia wezwania dłużnika do spełnienia tego świadczenia, jeżeli natomiast konieczne są szczegółowe badania, bądź dopiero z upływem czasu ujawniają się nowe istotne okoliczności, termin opóźnienia w spełnieniu

świadczenia powinien zostać określony z ich uwzględnieniem. Odsetki przysługują wprawdzie niezależnie od poniesienia szkody i zawinienia dłużnika, wymagają jednak, by popadł on w opóźnienie, a więc nie spełnił świadczenia, które jest już wymagalne. Wymagalność może przy tym dotyczyć także tylko części świadczenia pieniężnego, które w pozostałym zakresie stanie się wymagalne w późniejszym terminie. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2019 r., III CZP 32/19, OSNC 2020/10/81)

Mając na uwadze realia niniejszej sprawy, wobec braku wystosowania przez powodów do pozwanego przedsądowego wezwania do zapłaty, za datę początkową powzięcia przez pozwanego – dłużnika wiedzy o żądaniu powodów do zapłaty odszkodowania należy zatem uznać datę doręczenia pozwu w niniejszej sprawie. Odpis pozwu obejmujący żądanie wszystkich powodów został zaś doręczony pozwanemu Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa w dniu 10 października 2017 r., na co wskazuje wydruk z elektronicznego potwierdzenia odbioru zawarty na karcie 34 a.s. W konsekwencji powyższego, zdaniem tutejszego Sądu za datę początkową naliczania odsetek ustawowych od zasądzonych na rzecz powodów kwot tytułem odszkodowania należy uznać datę następną po dniu doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, a więc 11 października 2017 r. W konsekwencji Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 11 października 2017 r. do dnia zapłaty, jak w punkcie I.1.a-e sentencji wyroku.

W pozostałym zaś zakresie, a mianowicie w odniesieniu do żądania pozwu o zasądzenie odsetek od daty wniesienia pozwu, Sąd oddalił powództwa, o czym również orzeczono w punkcie I.1.a-e sentencji wyroku. Nadto, z uwagi na okoliczność, iż również w apelacji strona powodowa podtrzymała swoje żądanie odnośnie odsetek zawarte w pozwie, Sąd obowiązany był również do oddalenia apelacji powodów w pozostałym zakresie, o czym orzekł jak w punkcie II. sentencji wyroku.

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I.2. sentencji wyroku determinowała zaś treść art. 113 ust. 1 u.k.s.c., zgodnie z którym kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Nie budzi wątpliwości, iż w świetle art. 96 ust. 1 pkt 4 u.k.s.c. powodowie jako pracownicy wnoszący powództwo do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, przy uwzględnieniu wartości przedmiotu sporu określonej wobec każdego z roszczeń powodów na kwoty poniżej 50.000 zł, byli ustawowo zwolnieni od uiszczenia kosztów sądowych, które w niniejszej sprawie sprowadzały się w istocie do opłat od pozwu. Co zaś się tyczy wartości przedmiotu sporu ustalona została ona w stosunku do powództwa D. G. na kwotę 4403,78 zł, co do G. B. – na kwotę 26966,46 zł; co do T. C. (1) na kwotę 32720,43 zł, co do P. D. (1) na kwotę 27224,00 zł, odnośnie zaś M. Ż. na kwotę 28346,28 zł. Wobec faktu, iż powodowie wygrali niniejszą sprawę niemalże w całości, powyższe uzasadniało rozstrzygnięcie o pobraniu od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie tytułem opłaty od pozwu, której powodowie nie mieli obowiązku uiścić kwoty stanowiące 5% wartości przedmiotu sporu w odniesieniu do każdego z powodów, a więc kwotę łączną 5987 zł a w tym 221 zł w zakresie powództwa D. G., 1349 zł w zakresie powództwa G. B., 1637 zł w zakresie powództwa T. C. (1), 1362 zł w zakresie powództwa P. D. (1), 1418 zł w zakresie powództwa M. Ż..

Sąd zobligowany był także do podjęcia rozstrzygnięcia w zakresie kosztów zastępstwa procesowego, w tym zarówno w postępowaniu w I instancji z uwagi na zmianę wyroku Sądu Rejonowego, jak również w postępowaniu apelacyjnym oraz w postępowaniach zażaleniowych przed Sądem Najwyższym.

W myśl art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego/adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata (radcy prawnego), koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c.).

Wskazać należy, iż za stronę wygrywającą niniejszą sprawę w przeważającym zakresie należy uznać stronę powodową. Żądania powodów zostały w istocie uwzględnione przez Sąd Okręgowy niemalże w całości, przy czym powództwo jak

również apelacja oddalona zostały wyłącznie w odniesieniu do daty zasądzenia odsetek, jak również w odniesieniu do niewielkiej części żądania powoda T. C. (1) o zasądzenie kwoty odszkodowania. Przy uwzględnieniu zatem zasady wyrażonej w art. 100 zd. 2 k.p.c. Sąd Okręgowy nałożył na pozwanego obowiązek zwrotu wszystkich kosztów postępowania, albowiem powodowie ulegli wyłącznie co do nieznaczącej części swych żądań. Koszty te sprowadzały się w istocie wyłącznie do kosztów zastępstwa procesowego. W konsekwencji, Sąd Okręgowy dokonał zmiany rozstrzygnięcia sądu I instancji w zakresie kosztów zastępstwa procesowego w I instancji w ten sposób, iż orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. z dnia 3 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 265)), jak również kierując się zasadą prawną, o której mowa w uchwale Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 24 lutego 2011 r. w sprawie o sygn. I PZP 6/10, o zasądzeniu od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwot po 180 zł, o czym również orzeczono jak w punkcie I.1.a-e sentencji wyroku. W tym miejscu jednocześnie nadmienić należy, iż za błędne należało uznać stanowisko Sądu Rejonowego wskazujące na to, jakoby w niniejszej sprawie wysokość kosztów sądowych winna być ustalana z uwzględnieniem wartości przedmiotu sporu. Kwestia ta została w istocie kompleksowo wyjaśniona i przesądzona w wyżej przywołanej uchwale Sądu Najwyższego i potwierdza na nieprawidłowość twierdzeń sądu I instancji.

Co zaś się tyczy rozstrzygnięcia zawartego w punkcie III. sentencji wyroku, przypomnieć należy, iż Sąd Najwyższy rozstrzygał niniejszą sprawę dwukrotnie w postępowaniu zażaleniowym. Apelacja powodów została zaś niemalże w całości uwzględniona przez Sąd Okręgowy. W konsekwencji w zgodzie z art. 100 k.p.c. należało włożyć na stronę pozwaną również całość kosztów poniesionych przez powodów w postępowaniu zażaleniowym i apelacyjnym. Powodowie ponieśli zaś w niniejszej sprawie koszty w postaci opłaty od apelacji w kwocie łącznej 150 zł (tj. po 30 zł od każdego z powodów w zgodzie z ówczesnie obowiązującym art. 35 u.k.s.c. - k. 127 a.s.). Sąd Okręgowy zasądził zatem w punkcie III. sentencji wyroku od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w W. na rzecz D. G., G. B., T. C. (1), P. D. (1) i M. Ż. kwoty po 630 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i zażaleniowego przed Sądem Najwyższym, w tym na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych kwoty po 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych kwoty po 480 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym. Wprawdzie po stronie powoda T. C. (1) do postępowania w niniejszej sprawie z jego powództwa przystąpił Związek Zawodowy (...) popierając apelację i przyłączając się do stanowiska powoda T. C. (1). Związek Zawodowy reprezentowany był przez profesjonalnego pełnomocnika, jednakże zaniechano zgłoszenia wniosku o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu.

Wobec wszelkich wyżej wskazanych okoliczności Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Sędzia Artur Fryc